

YTTRANDEFRIHETENS ANATOMI

Om det hatiska språkbruket och yttrandefrihetens gränser

Astrid Pleijel

Examensarbete: 15hp

Program: Liberal Arts

Nivå: Grundnivå

Termin/år: VT 2019

Handledare: Erik Malmqvist

Examinator: Moa Ekbon

Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori,

Göteborgs Universitet

Abstract

I denna uppsats behandlas två fall som båda berör yttrandefrihetens gränsdragningsproblematik. Dessa fall är tidningen *Nya Tidens* medverkan på Bokmässan i Göteborg år 2016 och 2017, samt arrangemanget *Burka Songs 2.0 – film och samtal* som skulle ha ägt rum i Göteborgs Stads regi men som ställdes in. *Burka Songs 2.0* är en film som handlar om vem som får komma till tals i vilka sammanhang och berör framförallt muslimska kvinnors rätt att tala om frågor som rör dem.

Argumenten i respektive debatt har identifierats, tolkats och analyserats. Därefter har två av de mest framträdande argumenten, som rör association och sluttande plan, värderats. Debatterna i sin helhet har också värderats med avseende på de antaganden om yttrandefrihet som gjorts. Slutsatserna är att vissa argument använts på ett bedrägligt sätt, samt att de olika uppfattningar om yttrandefrihet som finns lett till stora svårigheter i gränsdragningen.

Nyckelord:

Yttrandefrihet

Extremism

Extremist

Nya Tider

Burka Songs 2.0

Argumentationsanalys

Förord

I Sverige tar vi oftast yttrandefriheten för givet. Detta blir problematiskt de gånger vi har olika uppfattning om vad yttrandefriheten egentligen innebär. De två debatter som behandlas i denna uppsats är tydliga exempel på det.

Ändå känns det fint att vi ser yttrandefrihet som något självklart i vårt samhälle. I andra delar av världen, för att inte tala om i andra perioder i historien, är och var yttrandefrihet inte alls den självklarhet vi uppfattar den som. Allas rätt till sin åsikt är centralt i vårt samhälle, men gränsdragningarna som vi trots allt måste göra tvingar oss till en diskussion om vad yttrandefrihet egentligen är. Denna diskussion är väsentligt för att yttrandefriheten, som kommer med svåra frågor om gränsdragning, ska kunna fortleva. Uppsatsen du har framför dig är mitt försök att bidra till denna diskussion.

Det finns några personer jag skulle vilja tacka lite extra efter arbetet med denna uppsats. Först och främst min handledare Erik Malmqvist, som varit ett fantastiskt stöd och kommit med rätt feedback vid rätt tillfällen. Utan din hjälp hade den här uppsatsen inte blivit ens hälften så intressant som den är nu. Jag vill också tacka mina klasskamrater för alla de diskussioner vi haft och tankar vi delat under årens lopp, särskilt under denna termin. Era idéer har varit viktiga i mitt arbete. Mikael Löfgren, som hjälpt mig att hitta en ingångspunkt i begreppet yttrandefrihet. Mina korrekturläsare: Kybele Vogt Pleijel, storkusin och aldrig rädd för att berätta för mig när jag skriver något obegripligt. Håkan Pleijel, min pappa och språkguru. Karin Pleijel, min mamma och för alltid den som tycker allt jag gör är bra oavsett kvalitet. Ingrid Persson, min pojkväs mamma och den som alltid kommer med kommentarer på saker jag alltid har användning för, även om hon inte alltid tror det själv. Hektor Löfgren, min blivande kollega, som alltid har givande och välgrundade kommentarer och tror på mitt skrivande när jag tvivlar själv. Sist men inte minst: Edvin Blomstrand, min pojkvän och den som sett till att jag suttit och skrivit fast jag inte vill, som sett till att jag vilat när jag inte vill och sett till att jag ätit när jag glömt bort det. Tack.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund, motivering och syfte	1
1.2 Uppsatsens upplägg	3
2. Teori och tillvägagångssätt.....	4
2.1 Filosofiska verktyg	4
2.2 Tillvägagångssätt.....	7
2.3 Empiriskt material	8
3. Resultat och analys	9
3.1 Identifikation, tolkning och analys av argument	9
3.1.1 Argumenten i Nya Tider-debatten.....	9
Det juridiska argumentet och förebildsargumentet	9
Regimkritikerargumentet och sanningsargumentet.....	10
Presstödsargumentet	12
Det första sluttande plan-argumentet	13
Associationsargumentet, det andra sluttande plan-argumentet och pusselargumentet	14
Trygghetsargumentet.....	17
Privat aktör-argumentet	18
Dialektikargumentet, legitimeringsargumentet och rationalitetsargumentet	19
Demokrati- och mänskliga rättigheter-argumentet.....	20
3.1.2 Argumenten i Burka Songs-debatten	21
Ensidighetsargumentet, offentliga pengar-argumentet och faktaargument 1 & 2.....	21
Legitimeringsargumentet.....	24
Extremistargumentet, associationsargumentet och faktaargument 3	25
Diskrimineringsargumentet och censurargumentet	29
Kulturstyrningsargumentet och sluttande plan-argumentet	30

4. Diskussion	35
4.1 Diskussion kring uppsatsens frågeställningar	35
4.1.1 Värdering av associations- och sluttande plan-argumenten	35
Sluttande plan	35
Guilt by association	37
4.2 Antaganden bakom argumenten	38
4.2.1 Generella antaganden om yttrandefrihet	38
Mänskliga rättigheter	39
Yttrandefrihet som negativ rättighet	39
Tillhandahållande av plattformar	40
4.2.2 Vem är egentligen extremist?	41
5. Sammanfattning och slutsats	44
5.1 Sammanfattning av syfte och resultat	44
5.2 Slutsatser	44
5.3 Avslutande tankar	45
Käll- och litteraturförteckning	46
Källor	46
Litteratur	49
Bilagor	50
Bilaga 1: Argumentöversikt	50

1. Inledning

1.1 Bakgrund, motivering och syfte

Den 17 augusti 2016 publicerade *Svensk Bokhandel*¹ nyheten att tidningen *Nya Tider*² (*NT*) skulle ställa ut på Bokmässan i Göteborg samma år.³ Därmed gick startskottet för en utdragen diskussion kring huruvida en påstått högerextrem tidning som *NT* skulle få möjlighet att medverka i forum som exempelvis Bokmässan eller inte. Kan extrema röster verkligen få tillåtelse att höras i samma rum som de personer de skriver nedsättande om? Bokmässan själva valde först att neka *NT* att delta men ångrade sig sedan, eftersom de menade att de inte hade legal grund att stoppa deras deltagande.⁴ Frågan splittrade kultursverige – skulle man bojkotta Bokmässan? Skulle man ta debatten? Men kanske viktigast av allt: vilket utrymme ska förespråkare för en våldsbejakande och rasistisk ideologi ha i det offentliga samtalet? Kan yttrandefriheten verkligen innefatta något sådant? Kan vi ha ett samhälle där mänskliga rättigheter ska vara en självklarhet och samtidigt låta folk förespråka motsatsen?

NT's medverkan på Bokmässan fick nationell uppmärksamhet i media. Knappt två år senare rasade en annan yttrandefrihetsdebatt som framförallt uppmärksammades i Göteborg. Den 14 mars 2018 skulle Hanna Högsteds film *Burka Songs 2.0* visas med efterföljande samtal i Göteborg Stads regi, men ställdes in med kort varsel.⁵ Anledning var främst kritik från tidningen *Göteborgspostens*⁶ ledarsida om att den panel som skulle diskutera filmen var för ensidig. *GP*'s ledarskribent Jenny Sonesson krävde att ”burkans kritiker måste också bjudas in”.⁷ Detta ledde till att kommunstyrelsens dåvarande ordförande i Göteborg, Ann-Sofie Hermansson (S), tog kraftfullt avstånd från arrangemanget på sin blogg, där hon bland annat

¹ Tidningen *Svensk Bokhandel* beskriver bokbranschens utveckling i nyheter, reportage och debattinlägg.

² *Nya Tider* beskriver sig själva på följande vis: ”Nya Tider är en nyhetstidning som granskar makteliten, besöker rättegångar och rapporterar de viktigaste nyheterna från Sverige och världen med unik information och från folkets perspektiv. Spännande läsning med ett politiskt inkorrekt och ärligt innehåll – som en riktig tidning ska vara.” <https://www.nyatider.nu/om-nya-tider/> [hämtad 2019-06-07]

³ Mikael Löfgren, red., ”Tidslinje - några datum”, i *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider*. (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2017), 19.

⁴ Löfgren, 19.

⁵ Göteborg Stad, ”Göteborgs Stad ställer in visningen av Burka songs 2.0”, Mynewsdesk, 01 mars 2018, <http://www.mynewsdesk.com/se/goteborgsstad/pressreleases/goeteborgs-stad-staeller-in-visningen-av-burka-songs-2-punkt-0-2433291> [hämtad 2019-03-29].

⁶ *GP*'s ledarsida är oberoende liberal.

⁷ Jenny Sonesson, ”Burkans kritiker måste också bjudas in”, gp.se, 27 februari 2018, <http://www.gp.se/1.5235913> [hämtad 2019-03-29].

kallade paneldeltagarna för extremister.⁸ Detta fick i sin tur ett flertal högt uppsatta kulturpersoner i Göteborg att reagera – ville kommunstyrelsens ordförande detaljstyra kulturella arrangemang?⁹ Ann-Sofie Hermansson backade ändå inte från sitt ställningstagande. Hanna Högstedt själv menade istället att kritikerna missförstått upplägget på samtalet redan från början: det skulle aldrig handla om burkans vara eller icke vara, utan om vem som får lov att tala och vem som har rätt att kritisera samhället.¹⁰ För vem gäller egentligen yttrandefriheten? Vem är extremist och vem ska dra den gränsen? Tilläggas bör också att filmen, med efterföljande samtal med delvis samma deltagare, redan visats på andra platser i Sverige utan att en liknande diskussion blossat upp.¹¹

Yttrandefrihet är viktigt. Debatten i de två fallen illustrerar detta, men också att gränsdragningen kring den är problematisk. Gränsdragningsproblematiken är central i denna uppsats. Debattörerna på alla sidor av argumentationen är intresserade av gränsdragning men de är långt ifrån överens. Detta resulterar i en velighet kring vem som får komma till tals och i vilka sammanhang. Därför är den här uppsatsen viktig. Dess syfte är att tydliggöra och strukturera de argument som förekommit i de två fallen, samt att värdera de argument som är mest framträdande. Den övergripande frågeställningen är: var bör gränsen för yttrandefriheten gå enligt debattörerna i dessa två fall? De specifika frågor jag ämnar svara på är följande: vilka argument återfinns i dessa båda debatter och hur används de? Hur starka är de mest framträdande argumenten i debatterna? Vilka uppfattningar om yttrandefrihet återfinns i de båda debatterna?

Jag hoppas på att uppnå en mer välgrundad uppfattning om vad som skett i de båda fallen samt hur argumentationerna sett ut. Min förhoppning är att kunna bidra med en nyansering och fördjupning av debatten kring yttrandefrihet och dess gränsdragningsproblematik, med fokus på de argument som förekommer i dessa två fall.

⁸ Ann-Sofie Hermansson, "Dalta inte med extremister", @soffangbg (blog), 04 mars 2018, <https://soffangbg.wordpress.com/2018/03/04/dalta-inte-med-extremister/> [hämtad 2019-04-04].

⁹ Ulla Sundström, "Göteborgs kulturchefer i gemensamt upprop – försvarar omdebatterade filmen", gp.se, 13 mars 2018, <http://www.gp.se/1.5371210> [hämtad 2019-04-01].

¹⁰ Hanna Högstedt, "Burka songs 2.0 kommer att visas", gp.se, 10 mars 2018, <http://www.gp.se/1.5349354> [hämtad 2019-04-01].

¹¹ Lars Böhlin, "Tafatt försök att bära burka", 09 februari 2018, <https://www.vk.se/2230137/tafatt-forsok-att-bara-burka>.

1.2 Uppsatsens upplägg

Inledningsvis återger jag de teorier och verktyg som använts vid identifikation och analys av argumenten. Därefter följer en analytisk del, där argumenten i de två fallen listas och analyseras. I diskussionsavsnittet gör jag sedan en djupare analys och värdering av de två viktigaste formerna av argument, samt en reflektion kring de uppfattningar och antaganden om yttrandefrihet som görs i de båda debatterna. Uppsatsen avslutas med en sammanfattning av resultaten, de viktigaste slutsatserna och en reflektion kring dessa.

2. Teori och tillvägagångssätt

2.1 Filosofiska verktyg

Under arbetets gång har jag använt mig av två teorier om yttrandefrihet. Den första representeras av John Stuart Mills essä *On Liberty*¹² och den andra av Jeremy Waldrons *The Harm in Hate Speech*¹³. Eftersom de två teorierna inte kommer diskuteras i detalj utan istället fungerar som verktyg utgår jag från min egen tolkning av dem.

Mills teori står för ett samhällsideal där staten reglerar så lite som möjligt av medborgarnas möjligheter att uttala sig om olika saker. I mer generella termer handlar det om att staten ska inkräkta så lite som möjligt på individens frihet. I denna teori är motsatta åsikter, oavsett sammanhang, vitaliserande i det offentliga samtalet och framförallt givande i vårt sökande efter sanning. Genom att olika antaganden får belysas i olika ljus kan vi också se dem för vad de är, förkasta de falska och förstärka de sanna.

Waldrons teori står istället för att staten bör reglera vissa typer av uttalanden, både i talad form och i skriven. Exempelvis ska skyltar eller flygblad som säger att muslimer inte är välkomna förbjudas och de som tillverkar, sätter upp och/eller delar ut dem ska straffas. I Waldrons teori blir det samhälleliga samtalet inte vitaliserat av den typen av åsikter utan tvärtom. Det bör vara en rättighet i varje demokratiskt samhälle att kunna känna sig trygg, och den här typen av uttalanden tar det ifrån människor. Waldron säger att en persons värdighet (*dignity*) är det som ska skyddas av dessa yttrandefrihetsreglerande lagar, och alltså inte bara personens fysiska trygghet. Jag tolkar begreppet *dignity* som en generell mänsklig status som alla människor har och som det därför inte bör vara tillåtet att kränka.

Båda teorierna är betydligt mer komplexa än vad som återges här, men för uppsatsens syfte räcker det att konstatera att Mill står för så lite statlig reglering av yttrandefriheten som möjligt; Waldron för att det finns tillfällen då staten faktiskt bör reglera yttrandefriheten. Det är dock av intresse att nämna att dessa två teorier inte nödvändigtvis motsäger varandra. Mills *harm principle*, som återges i *On Liberty*, innebär att ett uttalande trots allt bör regleras statligt om det gör skada. Det finns en utförlig filosofisk diskussion kring vad som utgör och orsakar skada,

¹² John Stuart Mill och John Gray, *On liberty and other essays*, Oxford world's classics (Oxford ; New York: Oxford University Press, 1998).

¹³ Jeremy Waldron, *The Harm in Hate Speech*, First Harvard University Press paperback edition (Cambridge, Massachusetts London, England: Harvard University Press, 2014).

och den får inget utrymme här. Det jag däremot tycker är viktigt att nämna är att det går att se Waldrons teori som en utveckling eller utvidgning av Mills *harm principle*. De båda teorierna vilar alltså på samma princip, nämligen att staten bör ha mandat att reglera uttalanden som är skadliga för medborgarna, men de drar gränsen på olika ställen. Det är dessa olika gränsdragningar Mill och Waldron gör som är intressanta för denna uppsats, eftersom gränsdragningsproblematiken är central.

Jag kommer också använda mig av begreppet *negativ rättighet*. Detta är i linje med Mills teori. En negativ rättighet innebär att staten, eller den med mest makt i ett visst sammanhang, inte bör lägga sig i vilka åsikter som kommer till uttryck – men har heller ingen skyldighet att bidra med plattformar för en mångfald av åsikter. Detta kontrasteras av en idé om yttrandefrihet som *både* en negativ rättighet, och en skyldighet från den högste makthavaren att skapa reella möjligheter för medborgare och organisationer att uttrycka sina åsikter. Denna idé återspeglas varken av Mills eller Waldrons teori, men är viktig i debatten. Jag diskuterar detta i avsnitt 4.2.1, men noterar ibland när det ena eller andra antagandet tydligt lyser igenom i argumentationen.

Utöver Mills och Waldrons olika perspektiv använder jag mig också av argumentationsanalytiska verktyg som återfinns i boken *Argumentationsanalys. Färdigheter för kritiskt tänkande* av Björnsson med flera.¹⁴ Dessa verktyg kan delas in i två kategorier: en analytisk och en värderande.

De begrepp som är viktiga för den analytiska delen av uppsatsen är begreppen *tes* och *argument*. En tes är ett påstående om hur saker och ting är eller bör vara. Björnsson med flera använder som sitt första exempel ”straffen för oöverlagda våldsbrott bör höjas.”¹⁵ De kallar denna tes för *T*. För att styrka eller förkasta *T* analyseras de argument som ger oss goda skäl att göra det ena eller andra. Argument *för* tesen kallas *pro-argument* och argument *mot* tesen kallas *kontra-argument*.¹⁶

¹⁴ Gunnar Björnsson, Ulrik Kihlbom, och Anders Ullholm, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande* (Stockholm: Natur & kultur, 2009).

¹⁵ Björnsson, Kihlbom, och Ullholm, 22.

¹⁶ Björnsson, Kihlbom, och Ullholm, 22–23.

Argumenten kan i sin tur ha en inneboende ordning sinsemellan. Ett argument kan styrkas eller förkastas av ett annat argument. Precis som det finns argument som talar för eller emot en tes finns argument som talar för eller emot ett annat argument:

”För att göra det lättare att beskriva komplex argumentation ska vi kalla argument som är riktade för eller mot tesen för ”argument av *första* ordningen”, medan argument som är riktade för eller mot argument av första ordningen kommer att kallas för ”argument av *andra* ordningen”. Vi kan givetvis ta hänsyn till möjliga argument för eller mot argument av andra ordningen också, [...]. [Vi kallar] dessa argument för ”argument av *tredje* ordningen”. (Och vi kan förstås ta hänsyn till argument för eller mot dessa osv.)”¹⁷

Jag använder dessa begrepp i min analys av argumenten.

I värderingen är det två begrepp som varit viktiga: *hållbarhet* och *relevans*. Jag har ingen fördjupad diskussion kring dessa begrepp, men deras definitioner är bra att ha i åtanke vid läsning av uppsatsen. *Hållbarhet* definieras på följande vis i boken: ”*Hållbarheten* hos ett påstående är ett mått på *den grad av tilltro* som vi har skäl att ha till påståendet.”¹⁸ *Relevans* definieras såhär: ”*Relevansen* hos ett pro-argument *P* för ett påstående *T* är ett mått på hur goda skäl *P* skulle ge oss att acceptera *T* om vi antog att *P* vore riktigt.”¹⁹

Bokens redogörelse för fallasier har också varit relevant i arbetet. De två fallasier som är viktiga i denna undersökning är *sluttande plan* och *guilt by association*. Dessa två har använts i värderingen av sluttande plan-argumenten och associationsargumenten. Det betyder inte att dessa argument ska avfärdas som fallasier, utan istället att de analyserats utifrån de fallasier som beskrivs här. De har valts ut på grund av att dessa två sorters argument återfinns i båda debatterna och dessutom är mycket framträdande.

Sluttande plan-fallasin beskrivs av Björnson m.fl. på följande sätt:

”Denna bedräglighet används för att argumentera mot ett förslag utifrån att det är första steget i en ohejdbar utveckling mot elände. Har man väl tagit första steget ute på den hala slutningen finns ingen återvändo. [...] Därför ska man inte ta det steget. Det bedrägliga ligger i att den stegvisa utvecklingen framhålls som säker och oundviklig, medan den egentligen bara är en

¹⁷ Björnsson, Kihlbom, och Ullholm, 59–60.

¹⁸ Björnsson, Kihlbom, och Ullholm, 24.

¹⁹ Björnsson, Kihlbom, och Ullholm, 34.

alltmer osäker förutsägelse. [...] Fallasin ska inte förväxlas med slutsatserna i väl underbyggda konsekvensutredningar som bedömer sannolikheten av olika möjliga framtidsscenarioer.”²⁰

Att befinna sig på ett sluttande plan innebär alltså att påstå att ett steg i en viss riktning kommer leda till fördärv, och därför bör man inte ta det. Om A leder till B och B är dåligt bör man undvika A.

Guilt by association-fallasin beskrivs på följande sätt:

”Denna fallasi går ut på att förknippa en handling eller en åsikt med en för publiken avskydd person eller grupp av personer. [...] Lyckas detta hoppas man att den avsky som rättmätigt finns för personerna orättmätigt ska spilla över på uppfattningen så att den överges utan att dess hållbarhet prövas. [...] Däremot innebär det inte att all sammankoppling med avskydda personer är bedräglig.”²¹

Genom att associera en åsikt med en illa omtyckt person är det alltså meningen att publiken ska tycka att åsikten är felaktig. I denna uppsats är det dock inte åsikter som förknippas med illa omtyckta personer, utan personer som associeras med andra personer som har illa omtyckta åsikter. Här diskuteras alltså guilt by association-fallasin inte i riktningen

åsikt → avskydd människa → åsikten måste vara avskyvärd

utan istället

avskydd människa A → annan människa B → åsikt som B har måste vara avskyvärd eftersom hen förknippas med A.

2.2 Tillvägagångssätt

Argumenten i de två debatterna har identifierats, analyserats och värderats enligt ovanstående teorier och verktyg.

²⁰ Björnsson, Kihlbom, och Ullholm, 148–49.

²¹ Björnsson, Kihlbom, och Ullholm, 148.

2.3 Empiriskt material

Källmaterialet till den här uppsatsen är de texter som publicerats i samband med respektive debatt. Det rör sig om krönikor, debattartiklar, pressmeddelanden och blogginlägg. Materialet till *Burka Songs*-debatten har insamlats via Mediearkivet Retriever²² och texterna till *Nya Tider*-debatten kommer från antologin *Ska man tala med nazister?*²³. Det förstnämnda materialet har jag samlat själv och sparat i referenshanteringsprogrammet Zotero. I fallet med *NT* har jag istället använt mig av det material som återfinns i antologin, och alltså är insamlat av redaktören.

Argumenten är identifierade och tolkade av mig. Jag har strävat efter att vara välvillig för att få fram så tydliga argument som möjligt. Jag har även ansträngt mig för att vara så opartisk jag kunnat och inte ta ställning utan att ha goda skäl. Det ska dock inte glömmas att det trots allt är min egen tolkning som ligger till grund för argumenten som behandlas i uppsatsen. Jag har valt ut de argument jag anser är mest framträdande i de två debatterna. Med framträdande menar jag de argument som är frekvent återkommande, ofta hos mer än en debattör.

Argumenten återges inte i kronologisk ordning i uppsatsen. Istället har jag sammanställt de citat som rör samma argument under en gemensam rubrik. Framförallt saknas det helt enkelt en tillräckligt tydlig tidslinje i någon av debatterna i användandet av argumenten. I vissa fall återkommer ett argument flera gånger och jag har då citerat den jag tyckt formulerar det tydligast. I många fall finns argument av flera ordningar, och då återfinns alla argument som hör samman under en gemensam rubrik för att argumentationen ska bli överskådlig. En argumentöversikt återfinns i bilaga 1.

²² "Retriever Research: 'burka songs'", åtkomstdatum 09 maj 2019, <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/sort>.

²³ Mikael Löfgren, red., *Ska man tala med nazister? Debatten kring bokmässan och Nya Tider* (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2017).

3. Resultat och analys

3.1 Identifikation, tolkning och analys av argument

I detta avsnitt presenteras argumenten så som jag tolkat dem i de båda debatterna var för sig. Att ha i åtanke vid läsning av detta avsnitt är att jag valt att inte ha med generella yttrandefrihetsargument, alltså argument som skulle kunna tala både för och emot tesen men som inte är specifika för ett visst fall. Istället redogör jag för vilka antaganden som jag uppfattar har gjorts och vilka idéer om yttrandefrihet som kan förstås från argumenten i avsnitt 4.2.1.

I båda debatterna finns associationsargument och sluttande plan-argument. Dessa ska inte automatiskt förkastas för att de delar namn med en fallasi. De undersöks närmare i avsnitt 4.1.1.

3.1.1 Argumenten i Nya Tider-debatten

Tesen i detta fall är ”*Nya Tider* bör få tillåtelse att medverka som utställare på Bokmässan”.

Det juridiska argumentet och förebildsargumentet

Det juridiska argumentet är ett argument *för* tesen av första ordningen och handlar om att så länge inget brott begås är alla utställare välkomna på Bokmässan. **Förebildsargumentet** är ett pro-argument av andra ordningen och styrker relevansen i det juridiska argumentet. Det säger att Bokmässan har ett ansvar att visa andra bokmässor världen över att även de åsikter mässans ledning förkastar bör vara välkomna.

Debatten om *Nya Tidens* medverkan på Bokmässan år 2016 började med att tidskriften *Svensk Bokhandel* publicerade en artikel om detta. De intervjuade Bokmässans vd Maria Källsson om det och hennes argumentation lät såhär:

”Vår policy generellt är att alla måste få göra sin röst hörd oavsett åsikt. Det är själva essensen i yttrandefriheten. Men vi tillåter inte att utställarna använder plattformen på ett sätt som strider mot mänskliga fri- och rättigheter [...] Vad de gör i sin monter, det pratar vi inte med utställarna om. Då urvattnar man begreppet yttrandefrihet [...] Vi jobbar inte med åsiktsregistrering av utställarna. De har rätt att ha sin åsikt. Det ligger i yttrandefrihetens natur. Essensen är att många röster ska få komma till tals. Men uttrycks hets mot folkgrupp, då skulle vi agera.”²⁴

²⁴ Lars Schmidt, ”Högerextrem tidning ställer ut på Bokmässan”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 25–26.

Sammanfattat uppfattar jag att Källsson anser att alla utställare, oavsett åsikt, är välkomna så länge de inte begår ett brott. I en artikel hon skrivit tillsammans med bokmässan i Frankfurts vd Jürgen Boss, fortsätter hon att försvara att det som är lagligt också får finnas på en bokmessa:

”Grundläggande för att värna dessa unika arenor är därför också att vi som bokmässor respekterar demokratins spelregler: det som är lagligt kan principiellt finnas och uttryckas på en bokmessa. Tolerans åt ett håll förutsätter också tolerans åt det andra. Ska vi stå trovärdiga och starka i vår solidaritet med Bokmässan i till exempel Istanbul, där yttrandefriheten allvarligt hotas av staten, kan vi inte undergräva samma princip i våra respektive länder, bara för att hotet representeras av åsikter vi fördömer.”²⁵

Det juridiska argumentet innebär alltså att så länge inget brott begåtts kan en bokmessa inte neka en deltagare. Detta argument styrks förebildsargumentet. I citatet ovan framgår att Göteborgs bokmessa måste föregå med gott exempel och inte ge vika för åsikter bokmässans ledning fördömer. Detta eftersom det är viktigt att visa att *alla* åsikter ska vara välkomna på *alla* bokmässor – även de som hålls i länder där yttrandefriheten inskränks. Det är viktigt att bokmässan i Göteborg är ett gott föredöme för andra bokmässor och visar att även de åsikter som anses obekväma eller förkastliga också får komma till uttryck.

Regimkritikerargumentet och sanningsargumentet

Regimkritikerargumentet används *för* tesen och är av första ordningen. Argumentets kärna är att motståndare till majoritetens åsikt bör få utrymme att höras. **Sanningsargumentet** styrker hållbarheten i regimkritikerargumentet och går ut på att etablerade sanningar behöver bli ifrågasatta för att vi ska kunna känna en tilltro till dem.

Nya Tidens chefredaktör Vávra Suk svarade såhär på *Svensk bokhandels* artikel:

”...kommer [...] alltså även en alternativ tidning att vara på plats på ett evenemang där tidigare korrekta krafter haft ensamrätt på att sprida sin propaganda, med till exempel byster av Lenin [...]. Som enda politiskt inkorrekta tidning som utkommer på papper, utmanar vi därför inte bara systemmedierna i deras eget format, utan också på just den arena som de länge tagit för given.”²⁶

²⁵ Maria Källsson och Jürgen Boss, ”Också avskyvärda åsikter måste kunna rymmas på en bokmessa”, i *Ska man tala med nazister?* (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 146.

²⁶ Vávra Suk, ”Nya Tider medverkar på Bokmässan i Göteborg”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 27–29.

NT ser sig själva som ett alternativ till etablissemangsmedierna. De vill dock gärna slå sig in på samma spelplan som etablissemangen, eftersom de ser sig som en utmanare av ”korrekta krafter” genom att agera på det sättet. Sanna Hill, vice chefredaktör på *NT* fortsätter argumentet efter att Bokmässan beslutat att *NT* inte längre var välkomna:

”Drevet har fått Bokmässans ledning att överge sin tidigare ståndpunkt att värna yttrandefriheten, nu är Nya Tider inte längre välkomna. [...] Runt om i världen blir regimkritiska författare förbjudna, förföljda eller i värsta fall dödade för sina ord. [...] Därför är svenska Bokmässans tema i år ”Yttrandefrihet”. [...] Sverige visar återigen framfötterna som en demokratins förkämpe. [...] Åtminstone är det vad man hade kunnat tro, med ett tema som ”Yttrandefrihet”. Men turerna kring Nya Tider visar att det är illa ställt med både demokrati och yttrandefrihet i Sverige. Yttrandefrihet, det är något som är till för etablissemangen på vänsterkanten.”²⁷

Här jämför *NT* sig själva med andra regimkritiska journalister världen över. Poängen är att trycka på att yttrandefriheten inte tycks gälla för alla, eftersom bara den som passar in i mallen (i det här fallet ”etablissemangen på vänsterkanten”) får komma till tals. Detta påstående vilar vad jag förstår det på ett underförstått antagande om att yttrandefrihet är identiskt med att utrymme måste *tillhandahållas* för alla. Yttrandefrihet ses alltså inte enbart som en negativ rättighet. För att *NT*s yttrandefrihet inte ska inskränkas bör de vara välkomna till Bokmässan, eftersom även den som kritiserar de traditionella medierna ska vara välkommen. Detta är likt vad Maria Källsson säger om varför *NT* efter flera turer tillåts medverka.

Nils Funcke på *Dagens Nyheter*²⁸ för ett mer filosofiskt resonemang kring att alla åsikter bör få utrymme, oavsett hur obehagliga dessa kan anses vara. Detta är centralt i sanningsargumentet:

”Yttrandefriheten kommer alltid att handla om rättigheterna för de som ifrågasätter. Rätten att simma mot strömmen har av Europadomstolen formulerats som en rätt att inte bara sprida ”oförargliga eller likgiltiga” idéer utan också yttranden som ”kränker, chockerar eller stör staten eller någon del av befolkningen”. [...] Ju sannare, ju mer avgörande och ju mörkare en händelse i historien är, desto viktigare är det att diskussionen om den hålls vid liv. Filosofen John Stuart

²⁷ Sanna Hill, ”Bokmässan - årets största hycklare”, i *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 38.

²⁸ *Dagen Nyheter*s ledarsida är oberoende liberal.

Mill menar i ”Om friheten” att en sanning som inte får ifrågasättas utvecklas till en dogm. [...] Vi har, kort sagt, tilltro till sanningen endast om den får ifrågasättas.”²⁹

För att vi ska kunna avgöra vad som är sant och inte behöver vi själva värdera och omvärdera våra etablerade övertygelser, och då måste de röster som motsäger vår bild av sanningen också lyssnas till. Referensen till Mill är talande. Detta ska dock ställas mot dialektikargumentet och demokrati- och mänskliga rättigheter-argumentet. För när vi talar om alla människors lika värde, finns det verkligen en poäng i att ifrågasätta sanningen i det?

Presstödsargumentet

Detta argument används *för* tesen och är av första ordningen. Dess hållbarhet motsägs av ett kontra-argument av andra ordningen, som säger att presstöd inte har något att göra med vad som faktiskt skrivs i tidningen. Presstöd är, enligt detta kontra-argument, endast ett statistiskt mått.

Vávra Suk skriver i sin första artikel att *NT* får statligt presstöd och därför självklart borde vara välkomna på Bokmässan:

”Vårt deltagande togs igår upp i en synnerligen vinklad artikel i Svensk Bokhandel, som ställde kritiska frågor till bokmässans ansvariga hur de kan tillåta att ett bokförlag och en nyhetstidning med presstöd att få ställa ut på Bokmässan. Något som borde vara en självklarhet i en demokrati blev till en nyhet och sensation.”³⁰

NT har statligt presstöd och måste därför anses godkända för att få ställa ut på ett evenemang som Bokmässan, lyder argumentet. Sanna Hill utvecklar:

”Varje år har vi utan problem uppfyllt Presstödsnämndens krav på innehåll och upplaga, och siktar nu mot en högre nivå av presstödet. Våra artiklar har givetvis aldrig blivit dragna inför domstol, och vår chefredaktör är inte, till skillnad från Expressens chefredaktör Thomas Mattson, dömd för vapenbrott.”³¹

²⁹ Nils Funcke, ”Tryckfriheten hotas av politiker och tyckare”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 131–32.

³⁰ Suk, ”Nya Tider medverkar på Bokmässan i Göteborg”, 27–28.

³¹ Hill, ”Bokmässan - årets största hycklare”, 39.

Frågan kring presstöd är dock inte riktigt så enkel, menar Petter Larsson på *Aftonbladet*³²:

”Kraven för presstöd är i huvudsak kvantitativa: si och så många prenumeranter, si och så många spaltmeter text. Den enda granskning som Presstödsnämnden gör, är att man kontrollerar att en tidning faktiskt publicerar nyheter och att dess opinionsbildning tar upp flera olika ämnen. Det är kriterierna för att räknas som ”allmän nyhetstidning”. Vad man skriver i artiklarna har nämnden inte till uppgift att granska. Här finns ingen statlig välsignelse att hämta.”³³

För att kontra presstödsargumentet är motståndarsidans argumentation alltså att *NT* förvisso har presstöd, men att deras åsikter inte granskats av presstödsnämnden. Därmed kvarstår problematiken. Att en tidning får presstöd innebär inte att den förespråkar åsikter som hör hemma i en demokrati, det innebär enbart att den uppfyller vissa statistiska krav.

Det första sluttande plan-argumentet

I denna debatt återfinns två sluttande plan-argument. Det första är ett pro-argument av första ordningen och kan sammanfattas på följande vis: om *NT* inte tillåts ställa ut på Bokmässan kommer det leda till att väldigt många andra, som redan ställer ut, inte heller borde få göra det. Detta innebär att vi går mot en mer och mer totalitär kontroll av vem som får tala och inte.

Åsa Linderborg på *Aftonbladet* argumenterar för att Bokmässan genom att förbjuda *NT* att medverka på Bokmässan befinner sig på ett yttrandefrihetens sluttande plan:

”Att ha en nazifri bokmessa är en sak, men är vi säkra på att det är den enda gränsen vi kommer dra? Om samtliga utställare måste bejaka idén om alla människors lika värde, [...], kan inte SD heller få ha monter om de önskar det. Och även om man kan ta bort enskilda montrar kan man inte ta bort enskilda besökare, så till vida man inte har politiska förhör i biljettkassan. [...] Nästa år är Bokmässans tema Bildning och Finland. Bok och Bibliotek har därmed valt två ämnen som man hoppas inte ska leda till rabalder. Då glömmer man det faktum att det inte finns något samband mellan bildning och humanism. Betydande många av världslitteraturens största namn är och kommer vara fascister och antidemokrater.”³⁴

³² *Aftonbladets* ledarsida är oberoende socialdemokratisk.

³³ Petter Larsson, ”Så stoppas rasisthögern”, i *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 101.

³⁴ Åsa Linderborg, ”Nya tider för det fria ordet”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 90–91.

Linderborg frågar sig alltså var gränsen ska gå. Om inte *NT* är välkomna att ställa ut på Bokmässan öppnar det för att stänga ute betydligt fler. Hur ska vi veta vilken gräns som är korrekt att dra? Vem ska dra den? Och vem är det vi tystar genom att säga nej? Dessa frågor bör beaktas i ljuset av Linderborgs poäng att det inte finns något samband mellan bildning och humanism.

Associationsargumentet, det andra sluttande plan-argumentet och pusselargumentet

Associationsargumentet används *för* tesen och är av första ordningen. Det andra **sluttande plan-argumentet** är av andra ordningen och styrker både hållbarhet och relevans hos associationsargumentet. **Pusselargumentet** är även det av andra ordningen och styrker hållbarhet och relevans hos associationsargumentet. Associationsargumentet säger att *NT* associeras med betydligt mer extrema rörelser som exempelvis Nordiska motståndsrörelsen (NMR), och bör därmed inte vara välkomna att ställa ut på Bokmässan. Sluttande plan-argumentet styrker detta med att om *NT* tillåts medverka kommer snart NMR och liknande organisationer också vilja det. Pusselargumentet styrker istället associationsargumentet med att *NT*s medverkan på Bokmässan är en pusselbit i ett mycket större normaliserings-pussel, där högerextrema åsikter blir alltmer vanligt förekommande – och oemotsagda.

Vavra Suk skriver: ”Nya Tider har inte band till någon politisk organisation, utan är politiskt oberoende.”³⁵ Detta ställs mot tidningen *Expos*³⁶ granskande artiklar om *NT*. *Expo* har enligt Suk prenumererat på *NT* sedan starten men aldrig kunnat peka på någon artikel som skulle varit dåligt underbyggd. Dessutom menar han att *Expo* har medarbetare med ”dokumenterade kopplingar till stenkastarvänstern.” Suk gör alltså en jämförelse mellan *NT* och *Expo* och i denna jämförelse framstår *NT* som den mest politiskt oberoende tidningen. Det håller dock inte Jonathan Leman på *Expo* med om:

”Chefredaktören Vávra Suk har en bakgrund i Sverigedemokraterna och därefter i Nationaldemokraterna, ett parti som grundades 2001 efter en splittring i Sverigedemokraterna och som levde i symbios med den svenska naziströrelsen fram till partiet lades ned 2014. Sverigedemokraternas dåvarande ledning betecknade partiet som ”kryptonazistiskt”. [...] 2006 [...] tog Vávra Suk över rollen som chefredaktör för [Nationaldemokraternas] tidning Nationell Idag. I takt med att Nationaldemokraterna blev allt mindre relevant som partipolitisk aktör valde

³⁵ Suk, ”Nya Tider medverkar på Bokmässan i Göteborg”, 28.

³⁶ *Expo* anser sig inte befinna sig på en politisk höger-vänsterskala, men arbetar med att granska extremhöger och har en vision om ett samhälle fritt från rasistiska åsikter.

man istället att satsa allt hårdare på tidningsutgivningen – en satsning som 2010 ledde till att tidningen beviljades presstödet. [...] Nya Tider bildades 2012 sedan interna konflikter i Nationaldemokraterna lett till att Vávra Suk lämnade partiet och Nationell Idag. Suk fick med sig flera av Nationell Idags medarbetare, däribland Sanna Hill, som under en tid var chefredaktör för Nationell Idag men som även skrivit för Svenska motståndsrörelsens sajt.”³⁷

Leman fortsätter att ge exempel på hur *NTs* redaktion har medverkat vid NMRs möten och framställt dem i positiv anda, hur de använt förvanskade citat för att sprida pro-rysk anti-semitisk propaganda samt hur de försvarat och hyllat förintelseförnekare. Även om det Suk säger är sant, att *NT* officiellt är politiskt obunden och dess redaktionsmedlemmar likaså, finns enligt Leman starka kopplingar till betydligt mer politiskt polariserade personer och organisationer.

Associationsargumentet ser ut på följande vis: eftersom *NT* associeras med högerextremister, bland dem förintelseförnekare och organisationer som Nordiska motståndsrörelsen, bör de inte få tillåtelse att ställa ut vid Bokmässan. Argumentet är i sig inte särskilt hållbart, eftersom det är problematiskt att påstå att en utställare inte är välkommen enbart för att den associeras med personer och organisationer som inte är det. Det styrks dock av sluttande plan-argumentet, som kan illustreras av tidskriften *Gläntas*³⁸ öppna brev till Bokmässan:

”I och med att den högerextrema veckotidningen Nya Tider nu närvarar på mässan [...] är det inte svårt att föreställa sig att fler utgivare i samma anda kommer att söka sig till er framöver. De rasistiska och fascistiska aktörer som paraderar de offentliga platserna i kraft av yttrandefriheten använder samma argumentation, och allehanda tricks, för att inta de kommersiella rummen.”³⁹

Genom att släppa in *NT* har Bokmässan öppnat dörren för andra aktörer som liknar dem men är betydligt mer extrema. Även om *NT* kan ses som en välkommen aktör, om än precis på gränsen till ovälkommen, öppnar det för att välkomna även de som definitivt bör räknas som ovälkomna.

³⁷ Jonathan Leman, ”Det här är Nya Tider”, i *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider.*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 33–35.

³⁸ *Glänta* skriver om saker som rör bland annat filosofi, litteratur, konst, politik och historia. De valde att bojkotta Bokmässan 2017.

³⁹ Göran Dahlberg, Linn Hansén, och Rickard Lindmark, ”Öppet brev till Bok- och biblioteksmässan”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 59–60.

Per Svensson på *Sydsvenskan*⁴⁰ jämför det med en elefant, efter att Ola Larsmo pekat ut ”elefanten i rummet” – vårt ändrade samhällsklimat:

”Det nynationalistiska propagandabladet Nya Tider är [...] bara den ivrigt nosande spetsen på elefantens snabel. Elefanten har också en kropp. Den väger flera ton. Elefanten är därför inte att leka med. Den kan krossa det mesta i sin väg.”⁴¹

Den tunga högerextrema elefanten kommer alltså klampa in oavsett vi vill eller inte om vi tillåter *NT* att medverka på Bokmässan.

Svensson fortsätter sedan med att skriva om hur samtalen gått som hållits på Bokmässan om *NT*s medverkan. Detta citat illustrerar pusselargumentet, som skiljer sig från sluttande planargumentet:

”Man kunde enas om att gränsdragningar är knepiga, men att mässan ändå måste skaffa sig en konsekvent publicistisk hållning. Och vem kan ha något att invända mot det? Elefanten kanske. För nu handlar det ju inte längre om ”vi” (som tror på mångfald, tolerans och goda värderingar) mot ”dom” (de enstaka extremistiska knäppskallarna). [...] Nu står den stora tunga elefanten där utanför och stampar. [...] Hur ska mässan ställa sig när och om Sverigedemokraterna också vill in? Maria Källsson påminde om att de redan varit där. Och på ett sätt kan man tycka att svaret [...] är givet: varför skulle Bokmässan säga nej till ett parti som snart kanske är det största i Sverige? Kanske just därför, för att det inte längre handlar om var man ska dra gränsen mot det extrema utan om hur man ska hantera det normaliserade.”⁴²

*NT*s medverkan är alltså inte något första steg i en normaliseringsprocess: deras medverkan utgör endast en del i processen. Elefanten i rummet, att samhälls- och debattklimatet förskjutits till att normalisera och acceptera alltmer rasistiska åsikter, speglas av att tidningar som *NT* vill ta plats på nya, för dem tidigare förbjudna eller otänkbara, arenor. Pusselargumentet kan beskrivas som att genom att tillåta *NT* att medverka på Bokmässan bidrar vi till en normaliseringsprocess av högerextrema åsikter. Underförstått är att dessa åsikter inte är önskvärda som normaliserade i en demokrati.

⁴⁰ *Sydsvenskan* är oberoende liberal.

⁴¹ Per Svensson, ”Nya Tider vill röja vägen inför något större”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 79.

⁴² Svensson, 81–82.

Trygghetsargumentet

Vem är det vi tystar genom att säga ja? Denna fråga är central i trygghetsargumentet. Detta är ett kontra-argument av första ordningen och handlar om att de personer som anses mindre värda av högerextremister kommer vara otrygga på mässan då *NT* medverkar.

Petter Larsson på *Aftonbladet* skriver:

”Nu tvingas alltså svarta, människor med utländsk bakgrund, judar, homosexuella och socialister bland besökare och utställare möta några av sina värsta fiender, delar av en rörelse man verkligen har skäl att frukta rent fysiskt, på mässgolvet. Deras ”rätt” att ställa ut väger alltså tyngre än vår trygghet?”⁴³

Därefter utvecklas argumentet bland annat mot bakgrund av Jonathan Lemans granskning av *NT* i *Expo*, som citerats i avsnittet om associationsargumentet. Det gäller inte heller bara en generell otrygghet, utan också hot om våld. Maria Küchen skriver i tidningen *Dagen*⁴⁴:

”Utanför mässan har SMR [NMR, författarens anmärkning] stått på post och skrämt livet ur mässbesökare med ”fel” hudfärg. Den som säger ifrån mot SMR riskerar uppenbarligen att likt Jimi Joonas Karttunen bli ihjälslagen. [...] Själv känner jag fysisk motvilja mot att delta i Bokmässan 2017. Det är inte jag personligen som drabbas, [...] jag har ”rätt” hudfärg. Den påtagliga skrällen hos människor med ”fel” hudfärg kan jag dock föreställa mig. Eftersom deras trygghet inte säkrats på Bokmässan, norra Europas kanske största kulturevenemang, är mässan inte längre en plats där alla vågar vara. *Det* är en inskränkning av yttrandefriheten.”⁴⁵

Jimi Joonas Karttunen, som nämns i citatet, är en person som dog efter att ha konfronterat Finska motståndsrörelsen (den finska delen av NMR)⁴⁶ under en av deras demonstrationer.⁴⁷ Jimi provocerade en medlem i rörelsen. En annan medlem misshandlade då Jimi och han avled senare. Detta skedde bara några dagar innan Bokmässan 2016 ägde rum. Hotet om våld från NMR var alltså reellt. Det är dock viktigt att ställa detta argumentet mot

⁴³ Petter Larsson, ”Bokmässan borde porta högerextrema”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 30–31.

⁴⁴ *Dagen* är en kristen tidning. Dess ledarsida är politiskt obunden och tidningen har som syfte att undersöka skärningspunkten mellan tro och samhälle.

⁴⁵ Maria Küchen, ”Ut med nazisterna, Bokmässan!”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 99–100.

⁴⁶ Marko Hietikko, ”Sådan är Finska Motståndsrörelsen - verkligheten bakom fasaden”, text, 15 maj 2016, <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/05/15/sadan-ar-finska-motstandsrorelsen-verkligheten-bakom-fasaden>.

⁴⁷ Ebba Thornéus, ”Jimi, 28, slogs ihjäl av nazister – en gripen”, *Aftonbladet*, 21 september 2016, <https://www.aftonbladet.se/a/L0mbpq>.

associationsargumentet. Ska *NT* hållas ansvariga för vad NMR gör? I ett annat land dessutom? Samtidigt bör vi också fråga oss: normaliseras den här typen av våld i förlängningen genom att *NT* tillåts medverka på Bokmässan? Det andra sluttande plan-argumentet och pusselargumentet kan även här agera pro-argument av andra ordningen, och styrker både hållbarhet och relevans i trygghetsargumentet.

Privat aktör-argumentet

Privat aktör-argumentet är av första ordningen och används *mot* tesen. Det går ut på att eftersom Bokmässan är en privat aktör har de inga krav på sig att bjuda in vem som helst utan är fria att göra som de vill. Anser de att *NT* bryter mot Bokmässans egen värdegrund behöver de inte bjuda in dem. Bokmässan inskränker inte *NT*'s yttrandefrihet genom att säga nej. Maria Küchen på tidningen *Dagen* skriver:

”Jag skulle inte tillåtas skriva hos Nordfront [NMRs hemsida och nättidning, förf. anm.] om det fina med demokratins grundprincip: Alla människors lika värde [...]. Det är helt i sin ordning. Liksom Bokmässan i Göteborg [...] har Nordfront yttrandefrihet, det vill säga, de bestämmer själva vad de vill publicera. Ingen behöver heller acceptera att Nordfront och Nya Tider propagerar antidemokratiska budskap i sammanhang där allas lika värde ses som en självklar grundprincip. Att yttrandefriheten inskränks om Bokmässan i Göteborg tackar nej till nazistvänner i montrarna, det är lika befängt som att seriösa förlag skulle inskränka yttrandefriheten för att de inte ger ut nazistisk litteratur. Årligen tackar Bokmässan i Göteborg nej till en mängd seminarieidéer och självklart kan de också helt fritt tacka nej till utställare.”⁴⁸

Bokmässan är alltså fria att neka vilka utställare de vill. Problematiken kring gränsdragning kvarstår, men i grund och botten inskränks inte yttrandefriheten för att *NT* inte är välkomna på Bokmässan. Petter Larsson på *Aftonbladet* sammanfattar det såhär:

”Det är en missuppfattning av yttrandefriheten [att Nya Tider måste vara välkomna på bokmässan, förf. anm.]. Den tillkommer naturligtvis också, inom lagens ramar, högerextremister och deras tidningar. Men den innefattar inte rätten att få yttra sig i vilket sammanhang som helst. Precis som andra aktörer – föreningar, tidningar, företag – bestämmer Bokmässan själv vem man vill ge en plattform för och vilka man vill neka.”⁴⁹

⁴⁸ Küchen, ”Ut med nazisterna, Bokmässan!”, 98–99.

⁴⁹ Larsson, ”Bokmässan borde porta högerextrema”, 30–31.

Underförstått i detta argument är att yttrandefrihet enbart är en negativ rättighet, som enbart kränks om staten, eller den med mest makt i ett visst sammanhang, aktivt lägger sig i.

Dialektikargumentet, legitimeringsargumentet och rationalitetsargumentet

Dialektikargumentet är av första ordningen och handlar om att högerextremister inte är intresserade av att föra en rationell debatt. Dess hållbarhet och relevans styrks av två pro-argument av andra ordningen: **legitimeringsargumentet** och **rationalitetsargumentet**. **Legitimeringsargumentet** går ut på att den som väljer att debattera med en högerextremist legitimerar dennes premisser om att alla människor inte har samma värde. **Rationalitetsargumentet** går ut på att det rasistiska språkbruket är antirationellt och inte respekterar de grundläggande regler som gäller för debatt. Det ska dock hållas i åtanke att Vávra Suk tidigt uttryckt att ”Vi tar gärna debatt i alla sammanhang och dessa yttrandefrihetens fiender borde inse att bristen på debatt och den berömda ”åsiktskorridoren” är själva orsaken till att alternativ media finns.”⁵⁰ Suk vill alltså klargöra att *NT* är beredda att gå in i debatt med sina åsiktsmotståndare.

Kristina Lindquist beskriver legitimeringsargumentet i *Dagens Nyheter*:

”Att verkligen delta i en debatt är att utsätta sig för en risk. Det är risken att låta sig förändras, omformas – och faktiskt övertygas av den andre. Det finns här ett performativt element där man säger till sin motståndare: Jag erkänner dig, och jag erkänner dina premisser. Jag erkänner att dina ståndpunkter existerar som politiska alternativ. [...] Du kan i praktiken stå oändligt långt ifrån att plötsligt omfamna rutavdraget eller fastighetsskatten, men de frågorna utgör ingen absolut förutsättning för vår gemensamma existens. [...] När det gäller extremhögern och frågan om det grundläggande människovärdet är läget ett annat. Då är vi inne på själva arenan där debatten förs, spelreglerna är upphävda och golvet blir plötsligt till tak.”⁵¹

Lindquist menar alltså att eftersom en debatt med extremhögern innebär att säga ”jag erkänner dina premisser” så har vi också legitimerat dessa premisser som godtagbara alternativ i samhället. Att ta debatten med *NT* skulle innebära att godkänna att det grundläggande människovärdet inte gäller alla. Därför bör vi inte göra det.

⁵⁰ Suk, ”Nya Tider medverkar på Bokmässan i Göteborg”, 29.

⁵¹ Kristina Lindquist, ”Vad är det ni vill debattera med extremhögern?”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 115.

Rationalitetsargumentet beskrivs av Ola Larsmo i *Dagens Nyheter*:

”Det är ett misstag att tro att antisemitismen och annan rasism är en ”kvarleva”. Det rasistiska språkbruket är inte irrationellt, det är anti-rationellt. Det är ett motspråk. De som tar sig före att med rationella argument bemöta rasisten har gett sig in i ett spel som denne redan förutsett. [...] Sartre visar varför den som tror på det öppna samtalet befinner sig i ett självvalt underläge när man förväntas ”ta debatten” med rasisten. Det är som när Lucy alltid rycker undan bollen för Charlie Brown i Snobben: det går likadant varje gång, men han envisas med att tro på reglerna.”⁵²

Den text av Sartre som Larsmo skriver om är *Tankar i judefrågan* från 1946. Idén om att det inte går att ”ta debatten” med en högerextremist är alltså inte ny. Högerextremisternas strategi är att motverka en rationell debatt, och den som ändå ger sig hän med rationella argument jobbar i stark motvind.

Demokrati- och mänskliga rättigheter-argumentet

Detta argument används *mot* tesen och är ett komplicerat argument. Kortfattat kan det beskrivas såhär: att välkomna *NT* till Bokmässan är ett angrepp på demokratin och dess grundläggande värden. Bakom detta ligger både enskilda individers och allmänna uppfattningar om vad demokrati och yttrandefrihet är. De mänskliga rättigheterna, alltså att alla människor, oavsett kön, etnicitet eller religion, är jämlika och ska behandlas därefter, anses vara en central del av demokratin. Begreppet demokrati måste dock inte automatiskt innefatta att mänskliga rättigheter respekteras. Jag återkommer till diskussionen kring demokrati, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet i diskussionsavsnittet.

Hédi Fried skriver i *Expressen*⁵³:

”När Nya Tider tas emot av Bokmässan i pressfrihetens namn, eller när SD motionerar om etniskt ägande av medier är det demokratin som angrips. Vilken sida väljer vi? [...] Var och en av oss har ett ansvar, både för oss själva och för samhället. Vi lever i en demokrati och vet vad

⁵² Ola Larsmo, ”Det rasistiska språkbruket är redan tillbaka - men var är minnet?”, i *Ska man tala med nazister?*, red. Mikael Löfgren (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 127.

⁵³ *Expressens* politiska hållning är liberal.

den kan erbjuda oss. [...] Konkurrerande styrelseformer styrs av hatideologier. Jag tror de flesta av oss vill behålla demokratin.”⁵⁴

Att välkomna *NT* till Bokmässan är alltså ett angrepp på demokratin och dess grundläggande värden. Genom att säga ja till *NT* säger vi nej till demokrati. Därför bör *NT* inte vara välkomna på Bokmässan.

3.1.2 Argumenten i Burka Songs-debatten

Tesen är i detta fall ”*Burka Songs 2.0* med efterföljande samtal bör få visas i kommunal regi”.

Ensidighetsargumentet, offentliga pengar-argumentet och faktaargument 1 & 2

Ensidighetsargumentet används *mot* tesen, och är av första ordningen. Det är det första argument som används i debatten och det som leder till att arrangemanget ställs in. Argumentet går ut på att den samtalspanel som varit tänkt att medverka vid arrangemanget är för ensidig. **Offentliga pengar-argumentet** är ett pro-argument av första ordningen som styrker relevansen i ensidighetsargumentet. Det kan formuleras såhär: det bör vara högre krav på åsiktsmångfald i de fall offentliga pengar betalar för ett arrangemang. **Faktaargument 1 & 2** är istället två kontra-argument av andra ordningen. De minskar hållbarheten och relevansen i ensidighetsargumentet. Faktaargument 1 säger att kritikerna till arrangemanget saknar kunskap om vad samtalet varit tänkt att handla om; faktaargument 2 säger att kritikerna inte själva har sett filmen. Utöver dessa finns två kontra-argument av andra ordningen, som framförallt minskar relevansen hos ensidighetsargumentet. Det ena handlar om att filmen och samtalet redan ägt rum på andra platser utan att samtalspanelen fått kritik för att vara ensidig. Det andra är att fördjupade samtal inte alltid måste vara lika med debatt, och därmed inte ha samma krav på åsiktsmångfald.

Jenny Sonesson var den första att formulera ensidighetsargumentet i *Göteborgsposten*:

”Att [Fatima] Doubakil och [Maimuna] Abdullahi bjudits in för att samtala om slöjan utan att någon trovärdig representant för ett motsatt perspektiv finns med på scenen väcker frågor. Varken Doubakil eller Abdullahi har gjort sig kända för att problematisera slöjtvång. Tvärtom.

⁵⁴ Hédi Fried, ”Bilderna av déjà vu är svår att vifta bort”, i *Ska man tala med nazister?* (Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016), 119–20.

De har i olika sammanhang argumenterat för att européer som tar upp förtrycket av muslimska kvinnor är nykoloniala rasister.”⁵⁵

Argumentet rör alltså samtalsdeltagarna Fatima Doubakil och Maimuna Abdullahi. Sonesson anser att då slöjan – ett kontroversiellt ämne – ska diskuteras krävs att åtminstone en kritiker till slöjbärande närvarar.

Göteborgs Stad väljer kort efter att Sonessons krönika publicerats att ställa in hela arrangemanget med motiveringen: ”frågorna blir inte belysta på ett allsidigt sätt med den planering som är gjord. Nu ser vi över om och i så fall hur vi ska genomföra evenemanget senare.”⁵⁶ De väljer alltså Sonessons linje.

Sonesson utvecklar sin uppfattning i en senare krönika:

” Det står alla fritt att föra fram sina åsikter utan att motsatta argument alltid hörs. När offentliga pengar är inblandade i ett arrangemang måste högre krav ställas på åsiktmångfald. Regissören till *Burka Songs 2.0* är dock inte intresserad av att röster mot slöjan ska bjudas in och diskutera filmen.”⁵⁷

Här beskrivs **offentliga pengar-argumentet**. Om kommunens pengar ska finansiera ett kontroversiellt arrangemang måste det finnas högre krav på åsiktmångfald än annars.

Ensidighetsargumentet får dock kritik av Lars Böhlin på *Västerbottenskuriren*⁵⁸. Han har själv sett filmen med efterföljande samtal och med delvis samma samtalsdeltagare när det ägt rum i Umeå tidigare under vintern samma år. ”I Umeå var det en givande diskussion mellan Hanna Högstedt och Fatima Doubakil, med frågor från en intresserad publik.”, skriver han.⁵⁹ Från artikeln framgår tydligt att samtalspanelen inte blivit kritiserad för att vara för ensidig vid detta tillfälle. Det ska dock hållas i åtanke att publiken kan ha varit en annan än den som varit tänkt i Göteborg, och att det kan ha arrangerats utan kommunal inblandning.

⁵⁵ Sonesson, ”Burkans kritiker måste också bjudas in”.

⁵⁶ Göteborg Stad, ”Göteborgs Stad ställer in visningen av *Burka songs 2.0*”.

⁵⁷ Jenny Sonesson, ”Sonesson: Låt *Burka Songs 2.0* bli en kommunal lärdom”, gp.se, 07 mars 2018, <http://www.gp.se/1.5329009>.

⁵⁸ *Västerbottenskurirens* ledarsidas hållning är frisinnad liberal.

⁵⁹ Lars Böhlin, ”Nu kan vi knappt prata om burkan”, 07 mars 2018, <https://www.vk.se/2266100/nu-kan-vi-knappt-prata-om-burkan>.

Även Hanna Högstedt, som skapat och regisserat filmen, är kritisk till ensidighetsargumentet:

”Jag undrar också vad det får för konsekvenser om alla samtal måste belysa en fråga utifrån diametralt olika åsikter. Får vi inte ha ett fördjupat samtal som inte är debatt? Gäller det i så fall alla frågor? Om vi pratar om queera familjer, måste vi då bjuda in en person med homofoba åsikter? Våra samtal har alltid utgått ifrån att slöjan ska vara allas fria val, det har aldrig handlat om en diskussion för eller emot slöja. Att försöka tvinga just den här diskussionen att handla om det i stället för rasism är snarast ett tecken på hur djup oviljan är att prata om maktstrukturer som gynnar en själv.”⁶⁰

Högstedt anser att det verkar underligt att man måste bjuda in representanter för alla olika åsikter kring en fråga vid alla samtal. Ett samtal behöver inte alltid vara debatt, och således måste inte heller en samtalspanel alltid ha stor åsiktsmångfald.

Notera också Högstedts två avslutande meningar. Hon är av åsikten att samtalet aldrig var tänkt att handla om en diskussion kring slöjan. Istället visar ensidighetsargumentet på just de strukturer i samhället som samtalet varit tänkt att handla om. Detta återkommer jag till i avsnitten om legitimeringsargumentet, extremistargumentet och associationsargumentet. Det öppnar för **faktaargument 1**: kritikerna har missuppfattat vad samtalet var tänkt att handla om. Hanna Högstedt svarar såhär på Jenny Sonessons första krönika:

”Samtalet handlar om vikten av att låta den som är direkt berörd av ett förtryck, i det här fallet rasism och islamofobi, tala själv. Där har vi haft fördjupade samtal mellan bland andra Fatima Doubakil och mig, så det blir helt felriktat att komma och kräva att en motståndare till slöjan ska bjudas in.”⁶¹

Högstedt menar att Sonesson (och övriga kritiker) har missuppfattat vad det är samtalet ska handla om. Därmed har kritikerna inte rätt att uttala sig om arrangemanget på det sätt de gör. Just detta trycker på exakt det som samtalet varit tänkt att handla om, menar Högstedt: vem som får komma till tals i vilka sammanhang och vem som kan kritisera vad. Vem dömer vi efter vilken måttstock? Vad för roll spelar det att de personer som bjudits in till samtal är muslimer? Vem får tala om förtryck? Vilka typer av förtryck får en muslim prata om? Det är dessa frågor,

⁶⁰ Högstedt, ”Burka songs 2.0 kommer att visas”.

⁶¹ Axel Håkansson, ”Filmregissören beklagar att Göteborgs stad böjer sig för kritik”, 01 mars 2018, avs. Väst, <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/filmregissoren-beklagar-att-goteborgs-stad-bojer-sig-for-kritik>.

inte slöjans vara eller inte vara, som samtalet var tänkt att handla om. Därmed bör arrangemanget inte ställas in på grunden att en kritiker till burkan inte är inbjuden, eftersom den kritiken är felriktad.

Faktaargument 2 handlar istället om att kritikerna till arrangemanget inte har sett filmen. Hanna Högstedt skriver såhär i *Göteborgsposten*: ”Det pågår en debatt om visning av min film *Burka songs 2.0* med efterföljande samtal. Nästan ingen av debattörerna har sett filmen och de flesta verkar ha missuppfattat ämnet för samtalet.”⁶² Jonas Holmberg, konstnärlig ledare för Göteborgs filmfestival, säger samma sak: ”Alla har pratat om *Burka songs 2.0* de senaste veckorna, men nästan ingen av de politiker och skribenter som har debatterat filmen har sett den.”⁶³ Varifrån de fått informationen om detta framgår inte, men det är heller ingen av de anklagade som bemöter denna kritik. Det tolkar jag som att det ligger något i att de som kritiserat arrangemanget inte sett filmen som samtalet skulle handla om. Skulle de trots allt ha sett filmen verkar de ha missuppfattat dess huvudpoäng.

Värt att notera är att både faktaargument 1 och 2, men i synnerhet 1, kan användas som ett kontra-argument av tredje ordningen mot offentliga pengar-argumentet. Att kritikerna missuppfattat vad samtalet varit tänkt att handla om och/eller inte sett filmen skulle i så fall minska relevansen i offentliga pengar-argumentet.

Legitimeringsargumentet

Detta argument är av första ordningen och används *mot* tesen. Det handlar om att burkan som klädesplagg anses vara ett uttryck eller en symbol för förtryck. Därför bör inte ett arrangemang som förespråkar användande av burka hållas i kommunens regi, eftersom det legitimerar användning av burka. Mot detta argument används både faktaargument 1 och 2, som är av andra ordningen och finns beskrivna ovan.

Gulan Avcı och Maria Nilsson (L) skriver i *Expressen*:

”Där radikaliseringen är som störst är friheten för många kvinnor liten eller obefintlig. I stället för att stå upp för kvinnors frihet i utanförskapsområdena legitimerar Göteborgs stad, genom

⁶² Högstedt, ”Burka songs 2.0 kommer att visas”.

⁶³ P4 Göteborg, ”Kulturchef försvarar omdiskuterad filmvisning”, *Sveriges Radio*, 29 mars 2018, avs. P4 Göteborg, <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=104&artikel=6920939>.

det här evenemanget, det plagg som extremisterna använder för att förtrycka kvinnor. [...] Burkan kommer alltid vara en symbol för kvinnoförtryck oavsett vilket perspektiv man tittar ifrån.”⁶⁴

Arrangemanget med filmvisningen och det efterföljande samtalet är alltså att legitimera ett plagg debattörerna i detta fall anser att extremister använder för att förtrycka kvinnor.

Faktaargument 1 minskar relevansen i legitimeringsargumentet. Avci och Nilsson tycks ha missuppfattat vad samtalet varit tänkt att handla om. Mycket talar också för att faktaargument 2 minskar hållbarheten i legitimeringsargumentet. Eftersom debattörerna enbart talar om burka som förtryckssymbol och inte för en djupare diskussion har de med största sannolikhet inte sett filmen, alternativt missuppfattat vad den handlar om.

Extremistargumentet, associationsargumentet och faktaargument 3

Extremistargumentet är ett kontra-argument av första ordningen. Det handlar om att de personer som varit tänkta att delta i panelsamtalet är extremister och därmed inte bör få något utrymme av kommunen. **Associationsargumentet** är en variant av extremistargumentet och säger att samtalsdeltagarna istället för att vara extremister associeras med personer som är extremister. **Faktaargument 3** är ett kontra-argument av andra ordningen som handlar om att arrangemangets kritiker saknar eller har felaktig kunskap om samtalsdeltagarna. Det minskar hållbarheten och relevansen i framförallt extremistargumentet. Det finns dessutom två pro-argument av andra ordningen som styrker hållbarheten i extremist- och associationsargumenten: det första handlar om att kommunen inte är skyldig att tillhandahålla en plattform för extremister; det andra handlar om att arrangemanget strider mot stadens värdegrund i och med att samtalsdeltagarna är, eller är associerade med, extremister.

Extremister får ”inom lagens ramar” uttrycka sina åsikter, men Göteborgs Stad ska inte ge dem något stöd i detta, tycker Ann-Sofie Hermansson. Hon fortsätter:

”Att delta med extremister är bland det farligaste man kan göra. De historiska erfarenheterna skrämmar. Därför måste det demokratiska samhället – genom Göteborgs Stad och många andra aktörer – ha kraften att stå emot. Demokratin måste fullt ut kunna försvara sig mot anti-

⁶⁴ Gulan Avci och Maria Nilsson, ”DEBATT: När ska S komma till insikt om islamisterna?”, 03 mars 2018, <https://www.expressen.se/debatt/nar-ska-s-komma-till-insikt-om-islamisterna/>.

demokratin. På Göteborgs Stads värdegrund finns det ingen plats för extremister. Tvärtom finns det ett blankt nej till extremism. Svårare än så är det faktiskt inte.”⁶⁵

Detta citat är oproblematiskt, och retoriskt slagkraftigt, förutsatt att Hermansson har en god uppfattning om vem som räknas som extremist och inte. Men detta blogginlägg handlar specifikt om *Burka Songs* och Hermansson ger inga belägg för att samtalsdeltagarna faktiskt är extremister. Det minskar relevansen hos argumentet avsevärt.

Associationsargumentet handlar istället om att Doubakil och Abdullahi associeras med extrema personer och organisationer. Jenny Sonesson menar att Göteborgs Stad inte har gjort en tillräckligt bra bakgrundkontroll på de organisationer som samtalsdeltagarna associeras med:

”På kommunens hemsida beskrivs Doubakil som ”aktivist i människorättsfrågor” men man kan knappast ha bemödat sig att ta reda på vad det innebär. Doubakil har lång bakgrund i bland annat Muslimska mänskliga rättighetskommittén (MMRK) och Charta 88. Organisationer som bland annat hävdar att svensk terrorlagstiftning är ett uttryck för islamofobi. Även samtalsledaren Abdullahi har koppling till MMRK.”⁶⁶

Samtalsdeltagarna är alltså associerade med organisationer som Sonesson uppfattar som extrema. Varifrån denna information kommer framgår dock inte, men det finns egentligen inga goda grunder att avvisa den som falsk. Tydligt är att Sonesson anser att eftersom de personer som skulle ha samtalat vid arrangemanget är kopplade till organisationer med extrema åsikter bör arrangemanget inte äga rum, åtminstone inte i kommunens regi. Hon utvecklar detta vidare i en senare krönika:

”2010 var Fatima Doubakil, [...], med och bjöd in Munir Awad till ett möte med MMRK som talare för att belysa att Sveriges terrorlagstiftning är en ”rättsskandal”. Några månader senare greps han i Köpenhamn av danska säkerhetspolisen för att ha förberett ett blodigt terrorattentat mot Jyllands-Postens redaktion. Domen blev tolv års fängelse. [...] Till samma seminarium bjöd MMRK in Ali Berzengi att föreläsa. Han dömdes 2005 till 4,5 års fängelse för finansiering av terrorism i Irak. För fyra år sedan skrev terrorforskarna Magnus Ranstorp och Peder Hyllengren, vid Försvarshögskolan, en artikel där det tog upp att MMRK anordnat ett möte i

⁶⁵ Hermansson, ”Dalta inte med extremister”.

⁶⁶ Sonesson, ”Burkans kritiker måste också bjudas in”.

Angered där man bjudit in CageUK, en organisation som leddes av den kända antisemiten och islamisten Yvonne Ridley.”⁶⁷

Varifrån informationen kommer är fortfarande oklart, men den här ytterligare informationen styrker definitivt associationsargumentet. Resonemanget kan tolkas såhär: samtalsdeltagarna är starkt associerade till personer som är dömda för terrorbrott och bör därför inte bjudas in till ett samtal arrangerat av Göteborgs Stad. Hur stark associationen är och huruvida det är ett hållbart resonemang att förbjuda någon att tala vid ett arrangemang på grund av hans associationer är dock viktiga frågor att ställa sig.

Faktaargument 3 motsäger extremistargumentet. Det illustreras av Maimuna Abdullahi och Fatima Doubakil själva i en artikel i *Fria Tidningen*⁶⁸:

”Hur de vita perspektiven lyser igenom visar sig inte minst i att kommunalrådet Hermansson (S) pekar ut oss som extremister som “inte alls är främmande för den värdegrund som IS tillämpade i Raqqa” för att vi fäster uppmärksamhet på hur det så kallade kriget mot terrorismen urholkat demokratins principer med illegala krig, tortyr, massövervakning och en nedmonterad rättssäkerhet som främst drabbat muslimer. När samma saker lyfts av aktörer som exempelvis Advokatsamfundet, Civil Rights Defenders och Segerstedtsinstitutet ses det som att de värnar demokratin och rättssäkerheten. Men när vi som faktiskt drabbas gör detsamma utpekas vi som extremister av stadens valda företrädare.”⁶⁹

De menar att de blivit utpekade som extremister på grund av att de är muslimer som påtalat ett förtryck mot just muslimer. Hade någon annan påpekat samma sak hade de frågor de tar upp uppmärksammas i positiv dager, medan de själva blir utpekade som extremister. Faktaargument 3 säger att kritikerna saknar eller har felaktig kunskap om samtalsdeltagarna, vilket har lett till att de blivit felaktigt bedömda som extremister. Att ställa in arrangemanget på grund av att samtalsdeltagarna är extremister är alltså inte hållbart. Viktigt att notera i detta är citat är dock att Abdullahi och Doubakil inte svarar på den kritik Jenny Sonesson presenterat

⁶⁷ Jenny Sonesson, ”Sonesson: Osäkert hur Göteborgs filmfestival hanterar extremister | Göteborgs-Posten - Ledare”, 08 mars 2018, <https://www.gp.se/ledare/sonesson-os%C3%A4kert-hur-g%C3%B6teborgs-filmfestival-hanterar-extremister-1.5342790>.

⁶⁸ *Fria Tidningen* är partipolitiskt obunden. De rapporterar om skeenden som bidrar till en öppen, solidarisk, demokratisk, fredlig och ekologisk samhällsutveckling.

⁶⁹ Maimuna Abdullahi och Fatima Doubakil, ”Den här typen av populistiska utspel måste vi markera mot”, *Fria.Nu*, 14 mars 2018, <http://www.fria.nu/artikel/132535>.

om deras associationer till personer dömda för terrorbrott. Det tolkar jag som att det Sonesson beskriver om hur de bjudit in dessa personer med största sannolikhet är sant.

Det första (och i viss mån även det andra) av de två pro-argument av andra ordningen som används illustreras av Ann-Sofie Hermansson:

”I det svenska samhället har de extremistiska rörelserna rätt att, inom lagens ramar, demonstrera och uttrycka sina åsikter. Men [...] de kan inte göra anspråk på att få ta plats i andra delar av samhällslivet. [...] En samhällsinstitution som Göteborgs Stad, exempelvis, har ingen som helst skyldighet att fungera som arena för extremistiska rörelser. Tvärtom. En sådan institution är i stället skyldig att, inom ramen för ett gediget värdegrundsarbete, hålla extremismen på armlängds avstånd. [...] Arrangemanget Burka Songs 2.0 [...] är ett allvarligt felsteg.”⁷⁰

Av citatet framgår att Hermansson inte anser att det är kommunens uppgift att tillhandahålla plattformar för extremister. Detta utgör det första pro-argumentet och det styrker hållbarheten i extremistargumentet men inte associationsargumentet, eftersom det ingenstans framgår hur kommunen ställer sig till personer som inte är extremister utan enbart associeras med dem. Det andra pro-argumentet styrker däremot hållbarheten i både extremistargumentet och associationsargumentet. Hermansson skriver: ”Nu är det viktigare än någonsin att försvara stadens värdegrund. Staden måste noga se till att inga aktiviteter eller engagemang strider mot eller urholkar den värdegrunden.”⁷¹ Fokus för det andra pro-argumentet är alltså att arrangemanget strider mot kommunens värdegrund, och därmed inte bör äga rum i kommunens regi. Exakt hur värdegrunden är formulerad framgår aldrig i debatten, men det rör sig om demokratiska värden:

”Staten [...] är skyldig att erbjuda vissa plattformar även för extremister. Kommunerna har inga sådana skyldigheter. Göteborgs Stad är inte värderingsfri, utan tvärtom en organisation där demokratiska värderingar ska styra och där icke-demokrater inte har någon plats.”⁷²

En person som står för icke-demokratiska värderingar – eller associeras med dem – bör alltså inte få utrymme av kommunen att uttrycka sin åsikt. Det är intressant att notera att Hermansson

⁷⁰ Hermansson, ”Dalta inte med extremister”.

⁷¹ Ann-Sofie Hermansson, ”Extremismen måste motarbetas”, @soffangbg (blog), 11 mars 2018, <https://soffangbg.wordpress.com/2018/03/11/extremismen-maste-motarbetas/>.

⁷² Hermansson.

i detta citat också gör skillnad på stat och kommun vad gäller värderingsfrihet och åsiktsmångfald. Kommunen tycks i Hermanssons ögon snarare likna en privat aktör än en offentlig, medan staten har större skyldigheter vad gäller yttrandefrihet. Här återfinns antagandet om yttrandefrihet som något mer än bara en negativ rättighet. I detta antagande innefattar yttrandefriheten också att någon tillhandahåller plattformar för olika åsikter. Det är intressant att denna variant av yttrandefrihet skulle gälla stat men inte kommun.

Diskrimineringsargumentet och censurargumentet

Diskrimineringsargumentet är en svagare variant av **censurargumentet**. De är båda pro-argument av första ordningen och används *för* tesen. Diskrimineringsargumentet handlar om att inställandet av arrangemanget är diskriminering av muslimer. Censurargumentet säger istället att inställandet av arrangemanget är censur.

Antirasistiska Akademin (ArA), en organisation där Maimuna Abdullahi är föreningssekreterare och styrelseledamot, skriver följande i ett pressmeddelande:

”Detta [att ställa in den planerade filmvisningen och samtalet, förf. anm.] är en allvarlig demokratisk brist som tyvärr har varit i linje med den institutionella och myndighetsutövande diskriminering som har drabbat etniska och religiösa minoritetsgrupper. I detta fall muslimer i Sverige. Att Göteborgs stad utesluter två muslimska kvinnor att tala om en film och misskrediterar deras namn grundat på godtyckliga underlag varken kan eller bör bli föredöme eller metod för en demokratisk och jämställd myndighetsutövning.”⁷³

ArA anser alltså att inställandet av arrangemanget är ett uttryck för diskriminering av muslimer. Detta styrker de med att Göteborgs Stad ställt in arrangemanget baserat på ”godtyckliga underlag” – vilka jag formulerat i termer av faktaargument 1 och 3.

Censurargumentet illustreras av vad ArA fortsatt skriver:

”Antirasistiska akademien (ArA) fördömer den bristande respekten i åsikts- och yttrandefrihet som Göteborgs stads har påvisat genom att ställa in den planerade filmvisning ”Burka songs

⁷³ Adrián Groglopo, ”ArA fördömer Göteborgs stads brist på respekt för åsikts- och yttrandefrihet”, Mynewsdesk, 05 mars 2018, <http://www.mynewsdesk.com/se/pressreleases/ara-foerdoemer-goeteborgs-stads-brist-paa-respekt-foer-aasikts-och-yttrandefrihet-2435874>.

2.0” på grund av ”sammansättningen av samtalsledare”. [...] Vi ser med stort bekymmer på att Göteborgs stad beslutat att ställa in ett viktigt och aktuellt samtal genom att införa censur på vad representanter från ArA och MMRK kan komma att säga om den planerade filmvisningen.”⁷⁴

Min uppfattning är att författarna till detta pressmeddelande menar att Göteborgs Stad utövar censur genom att ställa in filmvisning och samtal baserat på ”sammansättning av samtalsledare”. Det är dock inte exakt vad som står i citatet ovan. Det kan istället tolkas som att samtalsdeltagarna inte får uttala sig *om* det inställda arrangemanget, vilket inte är sant eftersom de har möjlighet att skriva debattartiklar eller blogginlägg precis som sina kritiker. Därför tror jag att det istället rör sig om att det inställda arrangemanget i sig är censur av i det här fallet muslimska kvinnor.

Även America Vera-Zavala skriver om diskriminering och censur i *Göteborgsposten*:

”Det finns ett återkommande mönster vad gäller synen på kvinnor i förorten. De är förtryckta, kuvade av sin kultur, av sin religion och sina män och familjer. Andra kvinnor, kvinnor som inte är som dem, för gärna deras talan men när de vill tala själva med en egen röst uppstår en krock. De kvinnor som tillåts är de som låter likadant som den härskande rösten. [...] Liberalerna [inte partiet, förf. anm.] säger sig ha goda avsikter och vilja verka för allsidighet men det enda som deras drev leder till är censur och minskad yttrandefrihet. Liberalism 2018.”⁷⁵

Jag tolkar Vera-Zavalas argumentation som att de liberala debattörer (gissningsvis Jenny Sonesson, Gulan Avcı och Maria Nilsson) som ligger bakom påtryckningarna på Göteborgs Stads att ställa in arrangemanget seglat under falsk flagg. De påstår att de vill värna mångfalden men resultatet är istället diskriminering och censur. Detta leder i förlängningen till minskad yttrandefrihet. Även här återfinns antagandet om yttrandefrihet som mer än en negativ rättighet. I detta fall anses yttrandefriheten inskränkas av att kommunen väljer att ställa in det planerade arrangemanget.

Kulturstyrningsargumentet och sluttande plan-argumentet

Kulturstyrningsargumentet är ett pro-argument av första ordningen och används *för* tesen. Det handlar om att Ann-Sofie Hermanssons uttalanden i debatten är problematiska genom att

⁷⁴ Groglopo.

⁷⁵ America Vera-Zavala, ”Göteborgs stad utövar censur”, gp.se, 06 mars 2018, <http://www.gp.se/1.5274223>.

de visar åsikter som hämmar kulturens frihet. Politiker ska inte vara delaktiga i att bestämma vilka kulturella arrangemang som ska äga rum och inte. Argumentet förutsätter bland annat idéer om kulturell frihet, demokrati och gränsdragning, där de båda sidorna i debatten har olika uppfattning om vad som gäller. **Sluttande plan-argumentet** är ett pro-argument av andra ordningen och används för att styrka relevansen i kulturstyrningsargumentet. Det kan formuleras på följande vis: om en politiker är delaktig i att stoppa *ett* arrangemang finns en överhängande risk att även andra arrangemang kommer stoppas på samma sätt.

Göteborgspostens kulturchef Björn Werner skriver:

”[...] Vad har Ann-Sofie Hermansson, Göteborgs tyngsta politiker, egentligen för kultursyn? Enligt henne är nämligen inställandet av *Burka songs 2.0* på grund av den obalanserade panelen en del i Göteborgs stads yrvakna arbete mot extremism. Staden har, menar hon, som demokratisk uppgift att ”hålla extremismen på armlängds avstånd.” Ett intressant ordval. Armlängds avstånd brukar ju annars användas för att motivera en kulturpolitik som inte lägger sig i hur kulturen tar sig uttryck. En hållning som alltså verkar utgå när arbetet mot extremism ska rullas ut över Göteborg. Ställa in en filmvisning och kringliggande arrangemang för att en kommenterad panel inte anses tillräckligt politiskt viktad är då inte bara ett nödvändigt ont. Det är enligt Soffangbgs blogg rentav ”den enda rimliga slutsatsen”.⁷⁶

Jag tolkar Werners argumentation som att Ann-Sofie Hermansson, i och med sina uttalanden om pandedtagarna som extremister och om att inställandet av *Burka Songs* är en del av arbetet mot extremism, förespråkar kulturstyrning. Med kulturstyrning avses i detta fall att en politiker går in och bestämmer vilka kulturella arrangemang som får äga rum och inte. Björn Werner problematiserar vad Ann-Sofie Hermansson tyckt varit en självklarhet. De har båda använt sig av begreppet armlängds avstånd, som Werner också beskriver den vanligaste betydelsen av i en senare artikel:

”[Det] är ett av Göteborgs stads många viktiga politiska uppdrag att främja den fria konsten. Oavsett om den behagar eller inte. För att försäkra oss om att den verkligen står fri är också politiker fråntagna mandatet att påverka kulturens innehåll, som istället utifrån den så kallade

⁷⁶ Björn Werner, ”Göteborgs stad har en oroväckande kultursyn”, gp.se, 09 mars 2018, <http://www.gp.se/1.5348194>.

principen om armlängds avstånd ligger på neutrala tjänstemän. Något Ann-Sofie Hermansson (S) i en eskalerande rad uttalanden om Burka songs 2.0 nu inte längre verkar tycka gäller.”⁷⁷

Werner får stöd av Cecilia Suhaid Gustafsson⁷⁸, Ann Sofi Roxhage⁷⁹, Stina Edblom⁸⁰, Roland Adrell⁸¹, Mia Christersdotter Norman⁸² och Ioana Leca⁸³. Dessa kulturpersoner med institutioner har tidigare genomfört arrangemang ihop med Hanna Högstedt och anordnat visningar av filmen *Burka Songs 2.0*:

”Arrangemangen som vi har genomfört har präglats av mångfald, respekt och lyhördhet inför olika perspektiv och synpunkter. Vi vill således höja våra röster till stöd för Hanna Högstedt och hennes film *Burka Songs 2.0* och för yttrandefrihet, konstnärlig frihet och en orubblig tro på det fria ordet – utan dessa friheter finns ingen demokrati.”⁸⁴

Uppfattningen att den konstnärliga friheten – och därmed alltså principen om armlängds avstånd – är central i en demokrati framgår även av detta citat. Här återfinns antagandet om yttrandefrihet som en uteslutande negativ rättighet.

Hermansson har istället använt begreppet armlängds avstånd på ett helt annat sätt: det är extremisterna som ska hållas på armlängds avstånd. Björn Werner skriver:

”Det är en oroväckande hållning. För det Ann-Sofie Hermansson gör är att, förhoppningsvis ovetandes, själv vandra in på en kulturpolitisk bana som traditionellt sett inte anses vara en del av den demokrati hon vill försvara. Det är ju inte i demokratier som konsten inte är fri. Det är i ofria regimer där staten tar kontroll över kulturyttringarna för att säkerställa att makten inte bara är över människors kroppar, utan också över deras själar. Tystnaden som la sig över Raqqa efter IS maktövertagande eftersom musik förbjöds är talande.”⁸⁵

⁷⁷ Björn Werner, ”GP:s kulturchef: Ann-Sofie Hermansson agerar ansvarslöst”, gp.se, 13 mars 2018, <http://www.gp.se/1.5371169>.

⁷⁸ Konstnärlig ledare Atalante

⁷⁹ Enhetschef Göteborgs Konsthall

⁸⁰ Konstnärlig ledare Göteborgs Konsthall

⁸¹ Ordförande Röda Sten Konsthall och Göteborgs Internationella Konstbiennial (GIBCA)

⁸² Verksamhetschef Röda Sten Konsthall och Göteborgs Internationella Konstbiennial (GIBCA)

⁸³ Konstnärlig ledare GIBCA

⁸⁴ Cecilia Suhaid Gustafsson m.fl., ”Till stöd för yttrandefrihet, konstnärlig frihet och det fria ordet”, Mynewsdesk, 13 mars 2018, <http://www.mynewsdesk.com/se/rodasten-konsthall/pressreleases/till-stoed-foer-yttrandefrihet-konstnaerlig-frihet-och-det-fria-ordet-2445361>.

⁸⁵ Werner, ”Göteborgs stad har en oroväckande kultursyn”.

Den kultursyn som Werner menar att Hermansson ger uttryck för är inget han anser hör hemma i en demokrati. Kulturstyrningsargumentet säger att politiker inte ska styra över vilken kultur som får komma till uttryck i samhället. Ann-Sofie Hermansson, kommunstyrelsens ordförande, har uttryckt att arrangemanget med filmvisning och efterföljande samtal inte bör ha ägt rum från första början. I och med det visar Hermansson att hon är positiv till att politiker inskränker kulturens frihet, åtminstone i vissa fall. Detta är inte acceptabelt i en demokrati, enligt Werner. Därför borde *Burka Songs 2.0* med efterföljande samtal ha fått visas så som var planerat. Hermansson går dock till motattack på sin blogg:

”Det som oroar mig mest i denna debatt är att ledande kulturpersonligheter verkar manövrera utan kompass. [...] Man relativiserar, och hyllar relativiserandet, eftersom man helt enkelt inte orkar ta tag i det så besvärliga gränssättandet. [...] GP:s kulturchef gör sig till talesperson för denna icke-hållning. När han antyder att Göteborgs Stads försvar av sin värdegrund skulle kunna bädda för en extremistisk mardrömsvärld är detta ett av de mest ologiska och oanständiga angrepp som skådats på flera år. [...] Han har så till den grad tappat orienteringen att han knappt märker att han själv lyfter strömningar som inte alls är främmande för den värdegrund som IS tillämpade i Raqqa.”⁸⁶

Det är intressant att notera att både Werner och Hermansson använt IS i Raqqa⁸⁷ som exempel på den andres åsikter. Werner använder jämförelsen som ett sätt illustrera vad kulturstyrning i förlängningen ser ut som. Hermansson använder det istället som ett exempel på vad som händer när vi ger extremister alltför mycket utrymme. Jag diskuterar detta vidare i avsnitt 4.1.1.

Sluttande plan-argumentet illustreras också av Björn Werner:

”Eftersom Göteborgs stad sitter på en hel del av de kulturstöd som kulturutövare i Göteborg är beroende av för att kunna utöva sitt arbete väcker händelsen en rad ganska obekväma frågor. Hur ska man som kulturproducent med stöd av Göteborgs stad i fortsättningen tänka kring sin verksamhet? När går gränsen för vad som är demokratiskt acceptabel kultur och när börjar

⁸⁶ Hermansson, ”Extremismen måste motarbetas”.

⁸⁷ På NE.se beskrivs det som åsyftas såhär: ”2014 övertog den av FN terrorstämplade organisationen [Islamiska staten](#) (IS) staden och utropade den till huvudort för kalifatet. Vid övertagandet införde IS lagar baserade på en förvrängd tolkning av islam vilken omfattade halshuggningar, offentliga piskrapp och kvinnoförtryck. Flera symboliskt viktiga byggnader och konstverk, exempelvis kyrkor och statyer, förstördes under IS styre.” ”ar-Raqqa”, *Nationalencyklopedin*, <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ar-raqqa> [hämtad 2019-05-24]

extremismen? Finns det en mall? Ett flödesschema att följa för att inte riskera att arrangemang ställs in och målas ut som extremism av ledande politiker?”⁸⁸

Hanna Högstedt är också inne på samma spår när hon skriver: ”Vilka andra arrangemang kan stoppas genom liknande påtryckningar? Det oroar mig, både som kulturarbetare och medborgare.”⁸⁹ Detta sammanfattar sluttande plan-argumentet väl. Ann-Sofie Hermansson bekräftar denna rädsla när hon påstår att Göteborgs Litteraturhus riskerar sina bidrag eftersom de väljer att arrangera filmvisningen och samtalet efter att det ställts in av kommunen:

”Litteraturhuset ansvarar naturligtvis för sin verksamhet. Att ta in arrangemanget är deras beslut. Just detta kan jag inte ha några synpunkter på. [...] Men eftersom staden delfinansier verksamheten – genom att stå för lokaler och verksamhetsstöd – finns en viktig del av problematiken ändå kvar. [...] Ligger verksamheten, sett till helheten och i det långa perspektivet, verkligen i linje med stadens värdegrund? [...] Så länge som det inte sker några konkreta lagbrott kan det redan utlovade stödet av allt att döma inte dras in. [...] Men i nästa värdering av fortsatt stöd menar jag att den värdegrundsrelaterade analysen måste göras.”⁹⁰

Här återfinns ett hot om indragna bidrag för den aktör som beslutar sig för att arrangera något som strider mot stadens värdegrund. Detta kan ställas i ljuset av det värdegrundrelaterade argument återfinns i avsnittet om extremist- och associationsargumenten: att arrangemanget strider mot stadens värdegrund. I detta fall blir det någon typ av extremvariant av associationsargumentet som stöds. Det kan formuleras såhär: Litteraturhuset associerar sig med Fatima Doubakil och Maimuna Abdullahi genom att arrangera detta evenemang. Dessa personer är i sin tur är associerade med extrema rörelser och personer. Att vara associerad med personer som associeras med extremister strider mot stadens värdegrund. Därför bör Litteraturhusets bidrag ses över. Det är en långsökt kritik, men den visar att de som uttryckt oro för att andra kulturella verksamheter kan påverkas negativt också riskerar att bli det. I detta fall gick dock direktören för kulturförvaltningen i Göteborgs stad ut och sa att det inte var aktuellt.⁹¹ Därmed realiserades den princip om armlängds avstånd Werner skrivit om.

⁸⁸ Werner, ”Göteborgs stad har en oroväckande kultursyn”.

⁸⁹ Högstedt, ”Burka songs 2.0 kommer att visas”.

⁹⁰ Ann-Sofie Hermansson, ”Nej, skattepengar ska inte göda extremism”, @soffangbg (blog), 30 mars 2018, <https://soffangbg.wordpress.com/2018/03/30/nej-skattepengar-ska-inte-goda-extremism/>.

⁹¹ P4 Göteborg, ”Kulturchef försvarar omdiskuterad filmvisning”.

4. Diskussion

Gemensamt för de två debatter som denna uppsats har behandlat är att det verkar råda en osäkerhet kring hur yttrandefrihet i praktiken bör se ut. I båda fallen har frågan om tillåtelse att ställa ut eller medverka i samtal besvarats med både ja och nej. *Burka Songs*-arrangemanget planerades av Göteborgs Stad och samtalsdeltagarna blev aktivt inbjudna. Sedan ställdes arrangemanget in – av Göteborgs Stad. Det genomfördes sedan i Litteraturhusets regi. *Nya Tider* blev beviljade utställarplats på Bokmässan. Sedan nekades de, för att sedan bli tillåtna att medverka igen. Förhoppningsvis kommer denna diskussionsdel att kunna klargöra vad som orsakat denna velighet.

4.1 Diskussion kring uppsatsens frågeställningar

4.1.1 Värdering av associations- och sluttande plan-argumenten

I avsnitt 2.1 beskrev jag två fallasier: sluttande plan och guilt by association. De argument som är intressantast att granska i ljuset av dessa två fallasier är naturligtvis sluttande plan-argumenten och associationsargumenten, som är framträdande i båda debatterna.

Sluttande plan

I fallet med *Nya Tider* finns två sluttande plan-argument. Det ena är av första ordningen och används direkt för tesen, det andra är ett pro-argument av andra ordningen som används för att stärka associationsargumentet. Hur starka är de? Är något av dem använt på ett bedrägligt sätt?

Min uppfattning är att det sluttande plan-argument som används för att stärka associationsargumentet är relevant men något bristande i hållbarhet. Relevansen förklaras med att det är oerhört viktigt att fundera över om *NT* faktiskt ska vara välkomna om det är så att det leder till att betydligt mer extrema organisationer också vill – och bör få – ställa ut på Bokmässan. Hållbarheten kan styrkas med att NMR faktiskt närvarat båda de år som *NT* deltagit på Bokmässan (2016 och 2017), dock inte i form av utställare. 2016 stod de utanför och 2017 hade de fått tillstånd att demonstrera. Betyder det att detta sluttande plan blivit verklighet? Jag skulle inte påstå det. Även om NMRs närvaro varit hotfull och ovälkommen är det inte en del av argumentet. Såvitt jag vet har NMR inte begärt att få ställa ut på Bokmässan och 2018 var inte heller *NT* välkomna. Bokmässan kan själva, precis som privat aktör-argumentet tydliggör, själva välja var de drar gränsen. Risken för att extrema organisationer ska ställa ut på Bokmässan enbart för att *NT* fått tillåtelse att göra det anser jag vara relativt liten. Styrkan i detta argument är alltså inte hög om utgångspunkten är att *NT* banar väg för mer extrema

utställare. Däremot talar NMRs närvaro de år *NT* ställt ut på Bokmässan för att styrka hållbarheten i trygghetsargumentet. Att NMR demonstrerar utanför Bokmässan kan ses som direkt hotfullt mot personer som tillhör etniska och religiösa minoriteter. Det kan ge goda skäl till att neka *NT* utställarplats i framtiden.

Det sluttande plan-argument av första ordningen som återfinns i *NT*-debatten säger istället att vi genom att förbjuda *NT* att medverka på Bokmässan öppnar för att förbjuda många fler. I slutändan skulle vi hamna i ett totalitärt styre där den med mest makt bestämmer vem som får komma till tals och inte. I en yttrandefrihetskontext är detta argument definitivt relevant. Det åskådliggör svårigheten med gränsdragning på ett direkt sätt. Om Bokmässan säger nej till *NT* baserat på att tidningens åsikter inte respekterar alla människors lika värde lär det finnas betydligt fler utställare, talare eller seminarieledare som också borde nekas. Jag anser att detta argument är både relevant och hållbart och alltså inte använt på ett bedrägligt sätt. Det är dock viktigt att minnas att Bokmässan själva får välja vilka de vill välkomna och inte. De behöver inte ha kravet på sig att de ska släppa in *NT* även om de vill släppa in andra med extrema åsikter. Detta sänker hållbarheten hos detta sluttande plan-argument.

I fallet med *Burka Songs* återfinns det sluttande planet som ett pro-argument av andra ordningen som styrker kulturstyrningsargumentet. Genom att ställa in den tänkta filmvisningen med efterföljande samtal öppnar Göteborgs Stad för att ställa in andra arrangemang på liknande grunder. I förlängningen skulle kommunen låta politiken styra vilka kulturella uttryck som ska få utrymme och inte. Argumentet är relevant och fick sin hållbarhet styrkt av att Ann-Sofie Hermansson uttryckte att Göteborgs Litteraturhus riskerade sina bidrag genom att anordna arrangemanget efter att det ställts in av kommunen. Detta refuserades dock snart av kulturförvaltningen, och det visade sig därmed att principen om armlängds avstånd faktiskt fungerade denna gång. I och med detta anser jag att hållbarheten i argumentet försvagas. Risker återstår dock, eftersom arrangemanget ställdes in på delvis felaktiga faktamässiga grunder. Användningen av detta sluttande plan-argument kan dock inte anses vara bedräglig.

Det finns däremot en extremvariant av en kombination av ett sluttande plan och guilt by association i kulturstyrningsargumentet. Jag har dock inte betraktat det som ett eget argument, men anser ändå att det är intressant att diskutera. Det rör jämförelsen med IS i Raqqa. Björn Werner menar att detta är ett exempel på vad kulturstyrning i förlängningen kan göra med ett samhälle. Han nämner dock inte att konsten inte alls är helt fri ens i Sverige. Vi har lagar om

hets mot folkgrupp och förtal, exempelvis. Det betyder inte att vi lever i ett samhälle som det IS skapat i Raqqa. Vissa inskränkningar i vad som får uttryckas och inte har vi bestämt att vi behöver i Sverige. Det är dessutom politiker som stiftar alla lagar i Sverige, så konsten är heller inte helt fri från politisk inblandning, även om det inte är via direktkontakt. Det måste alltså anses bedrägligt att anse att vissa inskränkningar i den fria kulturen kommer leda till samma resultat som i Raqqa. En mer välvillig tolkning av Werners resonemang är att *ytterligare* inskränkningar av den konstnärliga friheten skulle vara skadligt för samhället. Att tala om IS är dock inte ett hållbart sätt att argumentera i detta fall, eftersom det inte är i närheten av den sortens kulturstyrning som Ann-Sofie Hermansson försöker sig på. Här har vi alltså ett exempel på det sluttande planet som fallasi.

Hermansson å sin sida gör dock något annat när hon skriver att Björn Werner lyfter och försvarar strömningar som liknar den värdegrund IS tillämpat i Raqqa. Detta går att tolka som att hon menar att Werner genom sitt stöd för visningen av och samtalet om *Burka Songs 2.0* ger stöd till ett arrangemang som går att jämföra med IS agerande i Raqqa. Att de utpekade i detta fall dessutom är muslimer gör påståendet än mer kontroversiellt. Kanske var detta hennes avsikt, kanske var det bara ett retoriskt drag hon använt efter att Werner jämfört hennes kultursyn med IS. Min uppfattning är att jämförelsen med IS i båda fallen är överdriven och definitivt exempel på bedrägligheten som utgör sluttande plan-fallasin. I fallet med Hermanssons uttalande är det också ett uttryck för *guilt by association*. Maimuna Abdullahi och Fatima Doubakils åsikter jämförelses med de som IS har. Detta har Hermansson inga belegg för, och måste därför ses som bedrägligt.

Guilt by association

I båda debatterna förekommer ett associationsargument. Som jag nämnt i avsnitt 2.1 är det inte åsikten som associeras med en avskyvärd person utan istället personer som associeras med avskyvärda personer och deras åsikter.

I fallet med *NT* rör det sig om att tidningen påstås ha starka band till den högerextrema organisationen NMR samt till personer som exempelvis förnekar förintelsen. Är det i sig tillräckliga skäl för att neka *NT* att ställa ut på Bokmässan? Att NMR dök upp/demonstrerade utanför Bokmässan tyder på att det finns en koppling mellan *NT* och dem. Den granskning som tidningen *Expo* gjort kartlägger de band som *NT* har till den svenska extremhögern. Påståendet att *NT* associeras med NMR måste alltså anses vara hållbart. Däremot har jag svårt att se att det

skulle vara relevant. Jag anser att det inte går att döma en person eller organisation baserat på dess associationer. Därmed kan alltså *NT* inte nekas att ställa ut på Bokmässan enbart på den grunden. Även om associationsargumentet inte kan anses vara bedrägligt är det alltså inte heller särskilt starkt. Har vi däremot sluttande plan-argument 2 i åtanke kan det i viss mån styrka relevansen i associationsargumentet, eftersom det kan finnas skäl att inte vilja släppa in än mer extrema organisationer.

Fallet med *Burka Songs* är i viss mån likt det med *NT*. Associationen rör extrema organisationer och personer, vilket enligt associationsargumentet minskar deras trovärdighet. Det är dock individer i detta fall, och inte en tidning. De förvarar sig inte mot påståendet att de, i form av medlemmar i MMRK, bjudit in terrordömda personer. Med allra största sannolikhet tyder det alltså på att den informationen stämmer. Det betyder dock inte att de delar åsikter med dem de associeras med. Det framgår heller ingenstans exakt hur inblandade Doubakil och Abdullahi varit i detta arrangemang. Anklagelserna rör dessutom framförallt MMRK och inte Doubakil och Abdullahi, och något granskande reportage av MMRK i likhet med det *Expo* gjort om *NT* saknas. Länken mellan de associerade och de som de associeras med är alltså svagare i detta fall, eftersom personerna associeras med en organisation som i sin tur associeras med terrordömda personer. Skulle en granskning av MMRK och Doubakils och Abdullahis kopplingar till denna organisation klargöras skulle argumentet kunna styrkas eller förkastas enklare. Då detta saknas anser jag att argumentet saknar hållbarhet. Dessutom var samtalet om *Burka Songs* inte tänkt att handla om MMRK eller om terrorbrott, utan om vem som får komma till tals i vilka sammanhang. Detta innebär att argumentet även saknar relevans. Det är också använt på ett bedrägligt sätt i och med att kopplingarna mellan de extrema personernas åsikter och samtalsdeltagarnas inte är belagda. Därmed är det ett exempel på fallasin guilt by association.

4.2 Antaganden bakom argumenten

4.2.1 Generella antaganden om yttrandefrihet

Kortfattat är min uppfattning att det finns tre olika typer av antaganden om yttrandefrihet i de två fall som behandlats. Det första handlar om mänskliga rättigheter som en del av yttrandefrihet. De andra två handlar om yttrandefrihet som antingen en negativ rättighet eller som en rättighet som förutsätter att vissa möjligheter att uttrycka sig ska tillhandahållas av staten.

Mänskliga rättigheter

Bakom argument som trygghetargumentet och demokrati- och mänskliga rättigheterargumentet ligger antagandet att det finns en typ av mänskliga rättigheter inbakade i yttrandefriheten. Detta är i linje med Waldrons teori. Antagandet kan formuleras på följande vis: yttrandefriheten kan inte sträcka sig så långt att den inkräktar på andra människors grundläggande rättigheter eller värde. I en demokrati respekteras de grundläggande mänskliga rättigheterna och därför bör också yttrandefrihet i en demokrati göra det. Dessa grundläggande mänskliga rättigheter uppfattar jag rör precis det som Waldron kallar värdighet (*dignity*). Det handlar alltså inte enbart om att människor ska skyddas från fysisk skada, utan också skada på personens status som människa. Sammantaget kan antagandet sägas utgå från att för att yttrandefriheten ska gälla alla får ingen persons mänskliga rättigheter kränkas.

För mig är det dock inte självklart att en demokrati måste respektera alla mänskliga rättigheter, eller ha en grundlag om yttrandefrihet. Det beror på hur begreppet *demokrati* tolkas. Däremot är min uppfattning att det i vår moderna, svenska idé om demokrati ingår att alla människor är lika mycket värda och ska behandlas lika oavsett kön, hudfärg, sexuell läggning etc. Detta implicerar i sin tur den typ av värdighetsskyddande lagstiftning som Waldron förespråkar.

Yttrandefrihet som negativ rättighet

Detta antagande är i linje med Mills perspektiv. Staten ska inte lägga sig i de åsikter som uttrycks, men behöver heller inte tillhandahålla plattformar för medborgare eller organisationer att uttrycka sig. I Mills idé ingår en sanningssökande aspekt: endast genom att tillåta ifrågasättande av det vi tror är sant kan vi bli övertygade om att det faktiskt stämmer, alternativt bli övertygade om motsatsen. Antagandet återfinns i bland annat det juridiska argumentet och kulturstyrningsargumentet. Alla, oavsett åsikt, måste tillåtas tala utan att någon med en högre maktposition (där den högsta är staten) lägger sig i, och detta är det centrala i yttrandefriheten.

I fallet med *NT* är det Bokmässan som anses ha makt att inskränka yttrandefriheten. Bokmässan kan dock inte anses ha samma makt som staten. Precis som privat aktörargumentet säger har Bokmässan inga skyldigheter att upplåta utrymme för *NT*, vilket kan likställas med antagandet om att staten inte behöver tillhandahålla utrymme. Men kan Bokmässans makt över vem som kommer till uttryck i Sverige idag verkligen jämföras med statens? Kan Bokmässan anses ha den skyldighet de själva menar att de har, att de bör släppa in alla utställare som inte begår ett brott, som om deras plattform är likställd ett samhälle? Eller är det snarare ett uttryck för hybris?

Jag tror att det kan finnas en poäng i båda sidorna av detta resonemang. Mills idé om att den med maktposition inte ska lägga sig i vilka åsikter som uttrycks är onekligen viktig för att vi ska kunna ha ett demokratiskt samhälle med upplysta medborgare. Samtidigt har jag svårt att se att Bokmässans makt verkligen kan jämföras med statens. Uppfattningen att yttrandefriheten inskränks för att *NT* inte skulle få ställa ut på Bokmässan kan alltså inte vara korrekt utifrån Mills perspektiv.

I fallet med *Burka Songs* är det istället kommunen som sitter på makten. Det är intressant att Ann-Sofie Hermansson valt att anta att kommunen fungerar ungefär som en privat aktör, och därmed skiljer sig från staten. Om vi gör den distinktionen kan alltså detta fall liknas vid *NT*-fallet. Jag är dock inte beredd att hålla med Hermansson om att kommunen har helt andra skyldigheter än staten. Det gör inte heller de som använder sig av kulturstyrningsargumentet. Yttrandefriheten inskränks när en politiker, som representerar kommunen, aktivt lägger sig i vilka kulturella arrangemang som ska anordnas och inte. Jag skulle dock inte gå så långt som att säga att det är censur att ställa in ett evenemang. Censur anser jag är när något inte får uttryckas alls i samhället och det finns en statlig åsiktspolis som aktivt arbetar för att hindra vissa uttryck. I detta fall ställde kommunen in ett arrangemang som sedan hölls i privat regi. Däremot är det klumpigt agerat av kommunen att först bjuda in och sedan ställa in. Det blir, med antagandet om yttrandefriheten som negativ rättighet, inte en direkt inskränkning av densamma, men däremot en tveksam hantering av den.

Tillhandahållande av plattformar

Det tredje antagandet är att det i yttrandefriheten ingår att staten, eller den som har makten, har en skyldighet att tillhandahålla plattformar för en mångfald av åsikter. I denna uppfattning ingår det negativa antagandet att staten inte ska lägga sig i vilka åsikter som får uttryckas, men antagandet har utökats till att innefatta även en skyldighet. Staten ska, förutom att inte lägga sig i vilka åsikter som uttrycks, skapa reella möjligheter för olika åsikter att uttryckas. Denna uppfattning återspeglas varken hos Mill eller Waldron, men ligger bakom exempelvis presstödsargumentet, regimkritikerargumentet, diskrimineringsargumentet och censurargumentet.

I fallet med presstödsargumentet handlar det om att *NT* bör välkomnas till Bokmässan eftersom Bokmässan har en skyldighet att släppa in de som har statligt presstöd. Regimkritikerargumentet säger att samma sak gäller de som uttrycker åsikter som är i minoritet

i samhället. Det anser jag är en underlig syn på yttrandefrihet. Måste alla åsikter alltid erbjudas en plattform att höras på? Innebär det att en privat aktör som Bokmässan har en skyldighet att släppa in en tidning som *NT*?

En tolkning av detta antagande är att säga att staten måste tillhandahålla plattformar för alla de åsikter som inte kan anses brottsliga, men att en privat aktör som Bokmässan inte har samma krav på sig. I denna tolkning kränks inte *NT*'s yttrandefrihet i och med att de inte tillåts medverka på Bokmässan. Däremot bör de få möjlighet av staten att uttrycka sina åsikter offentligt. Frågan är dock om de inte redan har det i form av presstöd. Min uppfattning är att *NT* inte saknar reella möjligheter att uttrycka sina åsikter, uteslutning från Bokmässan till trots.

I fallet med *Burka Songs* är läget ett annat, eftersom arrangemanget var tänkt att anordnas i kommunens regi. Ann-Sofie Hermansson har dock uttryckt att kommunen – till skillnad från staten – inte har några krav på sig att tillhandahålla plattformar för extremister. Även om hon har rätt i sak är detta fall mer komplext än så. Övertygande bevisning om att de samtalsdeltagare som bjudits in faktiskt är extremister saknas. Därmed håller inte Hermanssons argument i detta fall. Om det däremot tolkas som att kommunen inte ska tillhandahålla plattformar ens för de som associeras med extremister blir läget ett annat. Det finns dock problem även med denna formulering. I fallet med Bokmässan går det att göra en tydlig skillnad mellan privata och statliga aktörer. Med *Burka Songs* är det inte lika självklart. Kommunen är en del av den offentliga sektorn och bör ha andra krav på upprätthållande av åsiktsmångfald än en privat aktör. Argument som diskrimineringsargumentet, censurargumentet och kulturstyrningsargumentet styrker den uppfattningen. Enligt detta antagande bör kommunen, i egenskap av offentlig aktör, skapa reella möjligheter för en mångfald av åsikter att komma till uttryck. Detta innebär att en persons yttrandefrihet inskränks när kommunen ställer in arrangemang som är en del av denna åsiktsmångfald. I och med detta antagande inskränks alltså yttrandefriheten för de som skulle deltagit vid arrangemanget.

4.2.2 Vem är egentligen extremist?

Ett återkommande begrepp i båda debatterna är *extremist*. I fallet med *NT* är det oftast i form av *högerextremist*. I fallet med *Burka Songs* förekommer det istället utan prefix, men det är rimligt att anta att anklagandet rör religiös extremism eftersom samtalsdeltagarna är muslimer och associeras med terrordömda muslimer.

I båda fallen uppfattar jag att det rör sig om personer som förespråkar politiskt eller religiöst extrema åsikter, alltså åsikter som befinner sig långt från normen. Oftast rör det också någon typ av våldsbejakande eller uppmuntrande till kriminalitet, alltså en benägenhet att gå utanför lagen. I fallet med *NT* finns belägg för att redaktionen faktiskt står bakom vissa extrema åsikter. Tidningen har exempelvis publicerat och försvarat förintelseförnekare.

I fallet med *Burka Songs* är det dock inte lika klart att de personer som utpekats som extremister faktiskt står för åsikter som kan räknas som extrema. De menar själva att de blivit utpekade på felaktiga grunder, och att detta utpekande är ett uttryck för islamofobi⁹². Underlaget till beslutet om att ställa in arrangemanget menar de består av två opinionsartiklar de skrivit.⁹³ I dessa artiklar menar författarna att svensk terrorlagstiftning inskränker muslimers rättssäkerhet. Räknas det som en extrem åsikt?

Fatima Doubakil och Maimuna Abdullahi bedriver inte något systematiskt förtryck av vissa grupper av människor i samhället. De uttalar sig istället i en fråga som specifikt rör dem som muslimer. Att de skulle vara extremister anser jag alltså vara en felaktig anklagelse. Däremot visar associationsargumentet att de har kopplingar till personer som är dömda för terrorbrott. Det ska dock ställas i ljuset av att de faktiskt kritiserat svensk terrorlagstiftning, och därmed kanske inte gjort fel i att bjuda in terrordömda personer att tala om sina fall. Detta är dock en känslig fråga. Vilka kriterier gäller för den som vill kritisera en lag? Om pedofililagstiftningen ska kritiseras, är det då rätt att bjuda in personer dömda för pedofili att tala om sina fall? Det finns definitivt skäl att göra det: den som blivit dömd för ett brott har praktisk erfarenhet av lagens tillämpning. Det finns också skäl att inte göra det, förutsatt att vi har förtroende för rättssystemet: den som blivit dömd för pedofili har blivit det bortom rimligt tvivel. Det vore rimligare att bjuda in exempelvis jurister med erfarenhet av ett flertal domar, eller andra personer med erfarenhet av möten med både förövare och offer. Terrorlagstiftningen är, precis som pedofililagstiftningen, kontroversiell. Men om det finns skäl att tro att den svenska terrorlagstiftningen innebär ett systematiskt förtryck mot muslimer, upplever jag att det inte är helt orimligt att bjuda in personer med erfarenhet av att ha blivit dömda. Det är dock inte ett effektivt sätt att göra sig populär hos det svenska folket. Den tilltro vi har till vårt rättssystem, innebär att vi oftast upplever att den som dömts för ett brott blivit det bortom rimligt tvivel. Att kritisera lagstiftning är dock ingen enkel sak. Det innebär att man i viss mån misstror den

⁹² Irrationell rädsla för islam och muslimer, baserat i fördomar.

⁹³ Se citaten på sidorna 22 och 27.

svenska rättssäkerheten. Att då arbeta för att ändra detta *via* rättssystemet kan med all rätt upplevas som en problematisk väg att gå.

En intressant iakttagelse jag gjort under arbetet är att extremiststämpeln tycks vara något som smittar. I båda fallen återfinns ett associationsargument som säger att de som associeras med extremister inte bör tillåtas att tala i vissa sammanhang. Baserat i det juridiska argumentet, som återfinns i debatten om *NT* men som kan appliceras generellt på alla medborgare i Sverige, anser jag att det är problematiskt att straffa någon för att den enbart har eller har haft *samröre* med en person som är dömd för ett brott.

Gränsdragningsproblematik är central i båda de fall som behandlas i denna uppsats. Jag anser att det är viktigt att ha goda skäl för sitt utpekande de gånger man anklagar någon för något så extremt som att vara extremist. Detta tycks inte ha varit fallet vad gäller *Burka Songs*. I fallet med *NT* är däremot skälen för att stämpla tidningen som extrem starkare.

5. Sammanfattning och slutsats

5.1 Sammanfattning av syfte och resultat

Den här uppsatsen ämnade fördjupa diskussionen kring yttrandefrihet i allmänhet och de två fall som behandlas i synnerhet. Jag hoppas att den också kunnat bidra till detta. Några svar på var gränsen för yttrandefriheten bör gå var inte uppsatsens syfte, men den kan däremot fungera som grund för framtida forskning om detta. Jag hoppas att redogörelsen för argumenten och deras struktur ihop med det mer värderande diskussionsavsnittet kunnat bidra till en klarare bild av vad som hänt och borde ha hänt i dessa två fall.

Debatten om *Nya Tidens* medverkan på Bokmässan innehåller kortfattat argument som rör huruvida lagen ska styra medverkan på Bokmässan eller inte, huruvida *NT* i egenskap av åsiktsminoritet bör få utrymme eller inte, huruvida Bokmässan har rätt att porta dem eller inte, huruvida det överhuvudtaget går att diskutera med *NT* eller inte samt huruvida *NTs* närvaro hotar andra människors trygghet. Även sluttande plan återfinns: vem mer borde vi förbjuda att medverka kontra vem mer släpper vi in genom att välkomna? Debatten rör en gränsproblematik kring vem som borde få utrymme i vilka sammanhang.

Debatten om *Burka Songs* innehåller argument som handlar om huruvida en bred åsiktsmångfald alltid måste råda vid kommunens arrangemang, huruvida de som påstår det har goda skäl att påstå det eller inte, huruvida censur och förtryck utövas eller inte, huruvida associationer till extrema personer eller organisationer ska spela roll eller inte, huruvida politiker ska styra vilka konstnärliga uttryck som ska få finnas eller inte samt huruvida de personer som är föremål för debatten är extremister eller inte. Även här återfinns också ett sluttande plan: vem mer borde vi stänga ute genom att stänga ute de här personerna? Denna debatt rör en gränsproblematik om vem som får komma till tals i vilka sammanhang, men också kring vem som på vilka grunder kan kalla någon för extremist.

5.2 Slutsatser

Två slutsatser är viktiga att lyfta fram ur denna undersökning. Den första gäller den värderande analys som gjorts av sluttande plan- och associationsargumenten. I fallet med *NT* har det funnits goda skäl att använda framförallt de två sluttande plan-argument som förekommer i debatten, men också associationsargumentet. Detsamma gäller inte i fallet *Burka Songs*. Där har det istället funnits goda skäl att förkasta associationsargumentet, eftersom det saknas skäligena bevis för att kunna styrka det. Det sluttande plan-argument som återfinns kan inte anses vara

bedrägligt använt när det handlar om politikens rätt att lägga sig i kulturens uttryck, eftersom Ann-Sofie Hermansson hotade med att fler organisationer kunde riskera sina bidrag genom att associeras med personerna runt *Burka Songs*. Däremot finns ett sluttande plan där Björn Werner och Ann-Sofie Hermansson båda jämför den andre med IS i Raqqa. Detta måste anses vara en bedräglig argumentation.

Den andra viktiga slutsatsen är den om de olika antagandena som görs om yttrandefrihet. Detta är centralt i den velighet kring båda dessa fall som förekommit. Eftersom debattörerna inte delar samma syn på yttrandefriheten kommer de också ha svårt att mötas.

5.3 Avslutande tankar

I och med denna undersökning dyker ett antal nya frågor upp. Hur ska en demokrati förhålla sig till extrema åsikter? Inte bara extrema åsikter, utan kanske i synnerhet extrema åsikter som underminerar den moderna demokratins kärnvärde: att alla människor är lika mycket värda. Om en organisation anser att alla ur en viss folkgrupp ska utrotas, finns det skäl att låta dem uttrycka det offentligt? Vilka outtalade kontrakt har vi i vårt svenska demokratiska samhälle? Hur ska vi hantera de som vill bryta kontraktet? Hur ska vi hantera kritik av rättssystemet? Utan att grunda det i fördomar? Frågor som dessa kan med fördel diskuteras i vidare forskning, och även i samtal och debatter i både privatliv och offentlighet.

Det urval jag gjort till denna uppsats kan definitivt anses vara inkomplett eller rent av felaktigt. Jag anser dock att jag gjort mitt bästa för att på goda grunder identifiera och tolka de argument som är mest framträdande i respektive debatt. Det är en subjektiv tolkning och det finns garanterat poänger jag missat eller missuppfattat.

Yttrandefrihet är viktigt, skrev jag i inledningen. Yttrandefrihet är också väldigt svårt. Jag hoppas att denna uppsats kunnat klargöra åtminstone detta faktum.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

- Abdullahi, Maimuna, och Fatima Doubakil. ”Den här typen av populistiska utspel måste vi markera mot”. Fria.Nu, 14 mars 2018. <http://www.fria.nu/artikel/132535>.
- Avcı, Gulan, och Maria Nilsson. ”DEBATT: När ska S komma till insikt om islamisterna?”, 03 mars 2018. <https://www.expressen.se/debatt/nar-ska-s-komma-till-insikt-om-islamisterna/>.
- Böhlin, Lars. ”Nu kan vi knappt prata om burkan”, 07 mars 2018. <https://www.vk.se/2266100/nu-kan-vi-knappt-prata-om-burkan>.
- . ”Tafatt försök att bära burka”, 09 februari 2018. <https://www.vk.se/2230137/tafatt-forsok-att-bara-burka>.
- Dahlberg, Göran, Linn Hansén, och Rickard Lindmark. ”Öppet brev till Bok- och biblioteksmässan”. I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 59–60. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Fried, Hédi. ”Bilderna av déjà vu är svår att vifta bort”. I *Ska man tala med nazister?*, 117–20. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Funcke, Nils. ”Tryckfriheten hotas av politiker och tyckare”. I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 131–34. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Groglopo, Adrián. ”ArA fördömer Göteborgs stads brist på respekt för åsikts- och yttrandefrihet”. Mynewsdesk, 05 mars 2018. <http://www.mynewsdesk.com/se/pressreleases/ara-foerdoemer-goeteborgs-stads-brist-paa-respekt-foer-aasikts-och-yttrandefrihet-2435874>.
- Göteborg Stad. ”Göteborgs Stad ställer in visningen av Burka songs 2.0”. Mynewsdesk, 01 mars 2018. <http://www.mynewsdesk.com/se/goteborgsstad/pressreleases/goeteborgsstad-staeller-in-visningen-av-burka-songs-2-punkt-0-2433291>.
- Hermansson, Ann-Sofie. ”Dalta inte med extremister”. @soffangbg (blog), 04 mars 2018. <https://soffangbg.wordpress.com/2018/03/04/dalta-inte-med-extremister/>.
- . ”Extremismen måste motarbetas”. @soffangbg (blog), 11 mars 2018. <https://soffangbg.wordpress.com/2018/03/11/extremismen-maste-motarbetas/>.
- . ”Nej, skattepengar ska inte göda extremism”. @soffangbg (blog), 30 mars 2018. <https://soffangbg.wordpress.com/2018/03/30/nej-skattepengar-ska-inte-goda-extremism/>.
- Hietikko, Marko. ”Sådan är Finska Motståndsrörelsen - verkligheten bakom fasaden”. Text, 15

- maj 2016. <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/05/15/sadan-ar-finska-motstandsrorelsen-verkligheten-bakom-fasaden>.
- Hill, Sanna. ”Bokmässan - årets största hycklare”. I *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider*, redigerad av Mikael Löfgren, 38–39. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Håkansson, Axel. ”Filmregissören beklagar att Göteborgs stad böjer sig för kritik”, 01 mars 2018, avs. Väst. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/filmregissoren-beklagar-att-goteborgs-stad-bojer-sig-for-kritik>.
- Högstedt, Hanna. ”Burka songs 2.0 kommer att visas”. gp.se, 10 mars 2018. <http://www.gp.se/1.5349354>.
- Küchen, Maria. ”Ut med nazisterna, Bokmässan!” I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Källsson, Maria, och Jürgen Boss. ”Också avskyvärda åsikter måste kunna rymmas på en bokmässa”. I *Ska man tala med nazister?*, 145–48. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Larsmo, Ola. ”Det rasistiska språkbruket är redan tillbaka - men var är minnet?” I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 126–28. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Larsson, Petter. ”Bokmässan borde porta högerextrema”. I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 30–31. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- . ”Så stoppas rasisthögern”. I *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider*, redigerad av Mikael Löfgren, 101–5. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Leman, Jonathan. ”Det här är Nya Tider”. I *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider.*, redigerad av Mikael Löfgren, 32–33. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Linderborg, Åsa. ”Nya tider för det fria ordet”. I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 87–91. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Lindquist, Kristina. ”Vad är det ni vill debattera med extremhögern?” I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 114–16. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Löfgren, Mikael, red. ”Tidslinje - några datum”. I *Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider.*, 19–23. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2017.
- P4 Göteborg. ”Kulturchef försvarar omdiskuterad filmvisning”. *Sveriges Radio*, 29 mars 2018,

- avs. P4 Göteborg.
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=104&artikel=6920939>.
- ”Retriever Research: ’burka songs’”. Åtkomstdatum 09 maj 2019. <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/sort>.
- Schmidt, Lars. ”Högerextrem tidning ställer ut på Bokmässan”. I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 25–26. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Sonesson, Jenny. ”Burkans kritiker måste också bjudas in”. gp.se, 27 februari 2018.
<http://www.gp.se/1.5235913>.
- . ”Sonesson: Låt Burka Songs 2.0 bli en kommunal lärdom”. gp.se, 07 mars 2018.
<http://www.gp.se/1.5329009>.
- . ”Sonesson: Osäkert hur Göteborgs filmfestival hanterar extremister | Göteborgs-Posten - Ledare”, 08 mars 2018. <https://www.gp.se/ledare/sonesson-os%C3%A4kert-hur-g%C3%B6teborgs-filmfestival-hanterar-extremister-1.5342790>.
- Suhaid Gustafsson, Cecilia, Ann-Sofie Roxhage, Stina Edblom, Roland Adrell, Mia Christersdotter Norman, och Ioana Leca. ”Till stöd för yttrandefrihet, konstnärlig frihet och det fria ordet”. Mynewsdesk, 13 mars 2018.
<http://www.mynewsdesk.com/se/rodasten-konsthall/pressreleases/till-stoed-foer-yttrandefrihet-konstnaerlig-frihet-och-det-fria-ordet-2445361>.
- Suk, Vávra. ”Nya Tider medverkar på Bokmässan i Göteborg”. I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 27–29. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Sundström, Ulla. ”Göteborgs kulturchefer i gemensamt upprop – försvarar omdebatterade filmen”. gp.se, 13 mars 2018. <http://www.gp.se/1.5371210>.
- Svensson, Per. ”Nya Tider vill röja vägen inför något större”. I *Ska man tala med nazister?*, redigerad av Mikael Löfgren, 79–82. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2016.
- Thornéus, Ebba. ”Jimi, 28, slogs ihjäl av nazister – en gripen”. Aftonbladet, 21 september 2016. <https://www.aftonbladet.se/a/L0mbpq>.
- Vera-Zavala, America. ”Göteborgs stad utövar censur”. gp.se, 06 mars 2018.
<http://www.gp.se/1.5274223>.
- Werner, Björn. ”GP:s kulturchef: Ann-Sofie Hermansson agerar ansvarslost”. gp.se, 13 mars 2018. <http://www.gp.se/1.5371169>.
- . ”Göteborgs stad har en oroväckande kultursyn”. gp.se, 09 mars 2018.
<http://www.gp.se/1.5348194>.

Litteratur

Björnsson, Gunnar, Ulrik Kihlbom, och Anders Ullholm. *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*. Stockholm: Natur & kultur, 2009.

Löfgren, Mikael, red. *Ska man tala med nazister? Debatten kring bokmässan och Nya Tider*. Göteborg: Nätverkstan Skriftserie, 2017.

Mill, John Stuart, och John Gray. *On liberty and other essays*. Oxford world's classics. Oxford ; New York: Oxford University Press, 1998.

Waldron, Jeremy. *The Harm in Hate Speech*. First Harvard University Press paperback edition. Cambridge, Massachusetts London, England: Harvard University Press, 2014.

Bilagor

Bilaga 1: Argumentöversikt

Kort symbolförklaring:

T = tes

P1 = första pro-argumentet av första ordningen (direkt *för* tesen)

C2 = andra kontra-argumentet av första ordningen (direkt *mot* tesen)

P1P1 = första pro-argumentet av andra ordningen *för* första pro-argumentet av första ordningen

C1P1 = första kontra-argumentet av andra ordningen *mot* första pro-argumentet av första ordningen

Inom parentes återfinns de antaganden om yttrandefrihet som gjorts av de debattörer som använt argumentet. Även noteringar att ha i åtanke vid läsning av översikten finns inom parentes.

T Nya Tider bör få tillåtelse att medverka som utställare på Bokmässan

P1 Det juridiska argumentet: så länge inget brott begås bör *NT* få närvara på Bokmässan.

P1P1 Förebildsargumentet: det är viktigt att bokmässan i Göteborg är ett gott föredöme för andra bokmässor och visar att även de åsikter som anses obekväma eller förkastliga också får komma till uttryck.

P2 Regimkritikerargumentet: motståndarna till majoritetens åsikt bör få utrymme att göra sin åsikt hörd.

(P1P2 Yttrandefrihet är mer än bara en negativ rättighet, utrymme ska också tillhandahållas av staten och stora organisationer som Bokmässan)

P2P2 Sanningsargumentet: etablerade sanningar behöver bli ifrågasatta för att vi ska kunna känna en tilltro till dem.

P3 Presstödsargumentet: Eftersom *NT* får statligt presstöd bör de vara välkomna att ställa ut på Bokmässan.

C1P3 Statligt presstöd indikerar inte att de åsikter tidningen står för inte är förkastliga, utan intygar bara att tidningen uppfyller vissa statistiska krav om exempelvis antal sålda exemplar.

P4 Sluttande plan-argumentet (1): Om *NT* inte tillåts ställa ut på Bokmässan bör väldigt många andra, som redan ställer ut, inte heller få göra det, vilket innebär att vi går mot en mer och mer totalitär kontroll av vem som får tala och inte.

C1 Associationsargumentet: *NT* associeras med NMR.

P1C1 Sluttande plan-argumentet (2): Om vi tillåter *NT* att ställa ut kommer även andra, betydligt mer extrema organisationer som NMR, också kräva tillåtelse att ställa ut.

P2C1 Pusselargumentet: Det är fel att bidra till den högerextrema rörelsen genom att tillåta *NT* att ställa ut, även om detta bidrag kan anses litet.

C2 Trygghetsargumentet: Genom att tillåta *NT* att ställa ut på Bokmässan äventyras de personers trygghet som *NT* gett uttryck för att ogilla.

P1C2 Sluttande plan-argumentet (2): Om vi tillåter *NT* att ställa ut kommer även andra, betydligt mer extrema organisationer, också kräva tillåtelse att ställa ut.

P2C2 Pusselargumentet: Det är fel att bidra till den högerextrema rörelsen genom att tillåta *NT* att ställa ut, även om detta bidrag kan anses litet.

C3 Privat aktör-argumentet: Bokmässan är en privat aktör som själva kan avgöra vilka de vill tillåta att ställa ut och inte.

(P1C3 Ytrandefrihet är enbart en negativ rättighet. Utrymme behöver inte tillhandahållas, det centrala är att ingen tystas av staten.)

C4 Dialektikargumentet: Det går inte att föra en rationell debatt med *NT*.

P1C4 Legitimeringsargumentet: Genom att försöka föra en rationell debatt med högerextremister legitimerar jag deras premisser om att det grundläggande människovärdet inte är lika för alla.

P2C4 Rationalitetsargumentet: Det rasistiska språkbruket är antirationellt och respekterar inte de grundläggande regler som utgör en rationell debatt.

C5 Demokrati- och mänskliga rättigheter-argumentet: Att välkomna *NT* till Bokmässan är ett angrepp på demokratin och dess grundläggande värden.

T Burka Songs 2.0 med efterföljande samtal bör få visas i kommunal regi.

C1 Ensidighetsargumentet: Samtalspanelen är för ensidig och kan inte belysa frågan ur tillräckligt många synvinklar.

C1C1 Samma arrangemang har hållits innan utan att samtalspanelen kritiserats för att vara för ensidig.

C2C1 Ett fördjupat samtal måste inte vara debatt.

C3C1 Faktaargument 1: Kritikerna har missuppfattat vad samtalet är tänkt att handla om.

C4C1 Faktaargument 2: Kritikerna har inte sett filmen.

P1C1 Offentliga pengar-argumentet: Det bör vara högre krav på åsiktsmångfald i de fall offentliga pengar betalar för ett arrangemang.

C1P1C1 Faktaargument 1

C2P1C1 Faktaargument 2

C2 Legitimeringsargumentet: Arrangemanget legitimerar ett klädesplagg (burka) som är en symbol för förtryck.

C1C2 Faktaargument 1: Kritikerna har missuppfattat vad samtalet är tänkt att handla om.

C2C2 Faktaargument 2: Kritikerna har inte sett filmen.

C3 Extremistargumentet: Samtalsdeltagarna är extremister.

P1C3 Kommunen har inga skyldigheter att erbjuda en plattform för extremister.

P2C3 Arrangemanget strider mot stadens värdegrund eftersom samtalsdeltagarna är extremister.

C1C3 Faktaargument 3: Kritikerna saknar eller har felaktig kunskap om samtalsdeltagarna.

C4 Associationsargumentet: Samtalsdeltagarna associeras med extremister och extrema organisationer.

P1C4 Kommunen har inga skyldigheter att erbjuda en plattform för extremister.

P2C4 Arrangemanget strider mot stadens värdegrund eftersom samtalsdeltagarna är extremister.

C1C4 Faktaargument 3: Kritikerna saknar eller har felaktig kunskap om samtalsdeltagarna. (notera att detta argument är svagare än när det används mot extremistargumentet.)

P1 Diskrimineringsargumentet: Att ställa in arrangemanget är ett uttryck för diskriminering av muslimer.

P2 Censurargumentet (en starkare variant av diskrimineringsargumentet): Att ställa in arrangemanget är ett uttryck för censur.

P3 Kulturstyrningsargumentet: Politiker ska inte vara delaktiga i att bestämma vilka kulturella arrangemang som ska äga rum och inte.

P1P3 Sluttande plan-argumentet: Om en politiker är delaktig i att stoppa *ett* arrangemang finns en överhängande risk att även andra arrangemang är i riskzonen för att stoppas.